

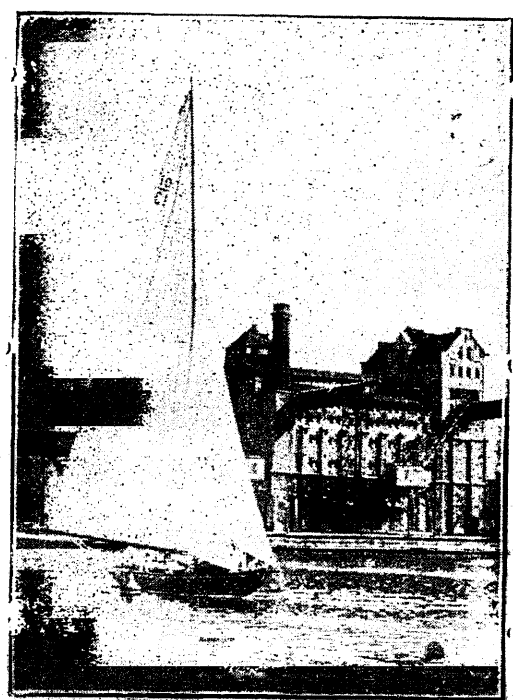
POSTI
TALLINN
1930
KOGU

6
MM
BER
6

ROMAN

No

14

Konsul E. Gahlnbäckl purjejaht „Leonore“.

KIRJASTUS-OSAÜHISUS „ARENG“
TALLINN, 1930. A. IX. AASTAKÄIK.

Hind 40 senti.

ROMAAN Nr. 13

SISU:

Hanns von Spielberg: Kolmiktäht.

Gustavo Adolfo Bequer: Suudlus.

Hasse Zetterström: Nõuanded suvitajaile.

Kaja: Preili professor.

Stanton Mills: Mr. Cloynt ja ta ime-laps.

Ed. Vöhrmann: Kaks luuletust.

Louis Burlandt: Hinge unelmad.

F. Schvõnghamer-Heimdel: Nõid.

Ervin Uibo: Eestimaal.

George Barr: Unustatute saar.

Tött ja nalja.

ROMAAN'i

tellimishinnad:

Kodumaale:

12 kuud (24 nr. nr.)	Kr. 7.50
9 kuud (18 nr. nr.)	6.00
6 kuud (12 nr. nr.)	4.00
3 kuud (6 nr. nr.)	2.25
2 kuud (4 nr. nr.)	1.60
1 kuu (2 nr. nr.)	—,80
Üksiknumber	—,40

Välismaale:

12 kuud	Kr. 10.—
6 "	5.—
3 "	2.50

Tellimisi võtavad vastu ilma lisatasuta kõik postiasutused, rmtkpl. ja „ROMAAN'i“ müüjad.

Talituse aadress:

TALLINN, Müürivahe tän. 16

Telefon (2) 12-53.

Mõistatus

Nr. 14 (200).

Seadnud Em. Gutmann.

	hel	ta	na	ra	ta	tul	
ke	gu	sa	sa	sa	sa	hu	ka
me	sa	be	vii	ot	les	sa	leks
	biks	ta	ta	ta	ta	sib	
ta	lu	sud	sa	sa	na	mõt	ta
ta	ok	tuk					sind
sa	rind	liug	sa	sa	miks	le	sa
	ta	ta	nii	leb	ta	ta	

Milline Juh. Liivi luuletis on siin peidus? Lahendada ratsamehe kõnnaku abil.

Lahendus ilmub „Romaan“ Nr. 18 (204.)

Imestamisväärt odavasti, kergesti ja puhtaks pesete oma pesu magister VIERMANNI pesupulbriga

LUMIWALG

ühes sellega pikendate ka pesu vastupidavust, samuti söögi- ja kööginõud ning mustad ja rasvased käed saavad imestamisväärt kergesti puhtaks. Hoidke endid sarnaneva, mitte väärtusliku järelehtud aine eest. Nõudke igal pool.

„Romaanr“ tellimishinnad: 12 kuud (24 nr. nr.) Kr. 7.50; 6 kuud (12 nr. nr.) Kr. 4.00; 3 kuud (6 nr. nr.) Kr. 2.25; 2 kuud (4 nr. nr.) Kr. 1.60; Üksiknr. 40 s.

Romaan

Nr. 14 (200)

Juuli 1930

IX. aastakäik.

Kõik suitsetavad paberosse

Laferme Nr. 50 Manon Baar Stella

20 tk. — 50 s.

20 tk. — 35 s.

25 tk. — 35 s.

20 tk. — 25 s.

Diva Must Peeter

25 tk. — 25 s.

25 tk. — 15 s.

Meie vabrikus puhastatakse tubakat pneumaatilisel viisil tolmust ja teistest tervisele kahjulikkudest lisandustest.

A/S. „LAFERME“

Kolmiktäht.

Saksa kirjanik **Hanns von Spielberg'i** romaan.

10

„Kui mulle lubate, et minu poole pöörate, kui vajate mu abi!“ hüüdis Stetten kindlalt.

„Luban seda teile.“

Veel kord surus Stetten Louisoni kätt, siis saatis vana teenija ta tagatrepist alla, mida mööda ta oli tulnud.

Kui nad jõudsid kitsale õuele, seisatas Madeleine. „Ärge jätke mu vaest Louisoni maha, härra v. Stetten!“ palus ta. „Ta tahab olla tugev, kuid ta on nõrk ja tahtetu hirmsa mehe ees. Ta hukkub — mu vaene, hea Louison!“

„Olen valmis kogu jõuga teie käskijanna eest välja astuma, Madeleine. Kuid hoolitsege, et saan teateid kõige kohta!“

„Teen seda, armuline härra!“ kinnitas eit pisaratega. „Teen seda ja kui see maksub mu elu.“

K ü m n e s p e a t ü k k .

Pögenemine.

Riigikantsler vürst Hardenberg sammus omas töötoas rahutult edasi ja tagasi. Ta

otsaesiselt paistis raske mure. Teda tegi rahutuks kongressi nõupidamise käik. Diplomaatliste aktsioonide kaosest selgus siamaani ainult kurvastav resultaat, et määratud ohvrid, mida Preisimaa oli toonud Saksamaa eest viimaste aastate hiiglalahingutes, ei pidanud leidma väärilist tasu. Igalpool tühistasid vägevad vaenlased, armukadedad võistlejad kavalalt väljamõeldud intriigidega ta plaane, ta õigustatud lootusi ja ootusi. Asjatult võitles ta juba nädalaid Preisi maapinna suurendamise, Preisi nõuete rahuldamise eest Saksimaa küljest antud maatükkidega, missugune riik Napoleoni eest esinemise pärast pidi olema valmis loobuma tihedest provintsist Hohenzollernite riigile; asjatult nõudis ta Poola küsimuse korraldamist, mis päevast päeva läks põlevamaks. Ikka viletsamaks muutusid väljavaated, et Saksamaa kindlasti korraldatakse, mis kindlalt liidetud keiserriigi asemel, mille juhtimisest ka Preisimaa oma mineviku tõttu oleks osa võtnud, pidi saama alandatud nõrgaks saksa liiduks.

Igalpool kohtas Hardenberg, kohtas Wil

helm v. Humboldt, Preisi teine volinik, Talleyrandi osavaid intriige. Sama maa esitaja, mis alles praegu oli alla heidetud, mida algul ei tahtud nõupidamisele lastagi, oli osanud imetaolise osavusega niite oma kätte koguda, võõraid võimused enese jaoks võita. Igalpool olid kavala rebase käed tegevuses, ta õhutas Preisimaa vastu, segas end Saksamaa sisemistesse asjadesse ja näis tahtvat uuesti elustada Prantsuse poliitika endist üleolevust, mille oli murdnud relvade võim.

Ja veel teine mure lasus raskelt Peisi riigikantsleri peal.

Viimastel päevadel oli kongress tegutsenud keiser Napoleoniga. Arvati, et vägev mees Elbal ei ole küllalt kindlas kohas, kavatseti talle anda uut elukohta, mis oleks kaugemal Euroopa, eriti Prantsusmaa rannikust, jah, Inglismaa oli selleks pakkunud kauget saart Atlandi ookeanis, St. Helenat. Kuid oli ette näha, et Bonaparte ei ole vabatahtlikult nõus sarnase määrusega ja et talle alles aasta eest oli antud võim Elba üle seadusliste lepingute kujul, võis ta õigusega pidada selle määruse vägivaldset teostamist lepingumurdmiseks. Sarnane lepingumurdmine pidi teda kihutama meeletiseks otsuseks, millel võinud kergesti olla hädaohtlikud tagajärjed, kuna Prantsusmaal valitses rahulolematuse ja Bourbonide vastu ikka laiematesse rahvakihtidesse lagunes. Jah, kui Napoleon omalt poolt oleks avalikult eksinud lepingute vastu! Kuid sellest ei võinud teatada ükski liitlaste agent Elbal. Vastuoksa: keiser näis elavat ainult oma liliputriigile! Ja kui Talleyrand Vene saadiku kaudu liitlastele teatada oli lasknud, et kaks Napoleoni ohvitseri — kapten Dulot ja leitnant Gillier — olid reisinud keisri ülesandel Ida-Euroopasse, oli see vaevalt rohkem kui klatsh, mida ei võidud tõsiselt võtta, kui tunti Beneventi vürsti isiklikku vaenu oma endise käskija vastu. Jah, kui oleks võidud saata usaldusväärne, Elba oludega tuttav, osav mees saarele! Kuid kes?

Riigikantsler käis mõtetes läbi kõik isikud, kes ta otstarbeks kohased näisid, kui talle teatati pealik v. Stettenit.

„Lasen paluda!“ Hardenberg oli veidi imestunud noore ohvitseri tuleku üle, keda oli näinud hiljuti lõunalauas, kuid ta osavõtt oma vana sõbra pojast oli liig otsekohene, et talle mitte heameelega veerandtundi lubada.

Stetten astus, suure vaevaga tagasihoitud ärevuse ilmega näos sisse.

„Mis on, armas Kurt? Teie teete imelise näo, millest ei või öelda, kas teile on juhtunud suur õnn või raske õnnetus. Loodan kindlasti, et esimene — kõige pealt: teie ei ole ometi kodust halbu teateid saanud?“

„Ei, kõrgus! Kuid pean paluma teie kõrguselt alandlikult erakõnelust ja nõu, kui võimalik, ka abi!“

Hardenberg tegi tõsise näo. „Halloh, see kõlab kardetavalt! Noh, küll näeme! Palun, võtke istet, Stetten. Nii, ja nüüd kõnelege!“

„Teie kõrgus, teatan alandlikult, et komtess Savigny-Perigord silmapilgul siin paales ja minu korteris viibib. Palun teie kõrguselt südamest kaitset ja abi noorele daamile, kes on põgenenud Beneventi vürsti eest siia.“

„Kas olete hull, Stetten!“ Hardenberg kargas püsti. „Mis lood need on! Talleyrandi õetütar, tema eest põgenenud, minu majas!“ Ta sammus ärevalt toas edasi ja tagasi. „On sarnast asja kuulnud! See on halb tänu vastutulelikkuse eest, Stetten, mis olen teile üles näidanud. Olen teid alati pidanud mõistlikuks nooreks meheks ja nüüd teete sarnaseid asju!“

„Kui teie kõrgus lubab —“

„Ei! Ei ja veel kord ei! Ma ei luba midagi! See on hullumeelsus — puhas hullumeelsus! Olin ka kord hull poiss ja ei kohkunud ühegi avantüüri eest tagasi, kuid alustada armulugu kuningliku saadiku õetütrega, teda viia oma ülemuse korterisse ja siis paluda sellelt kaitset sarnaseks rumaluseks — see on lihtsalt kuulmatu. Mul on kahju, Stetten, pean kohe teatama tema Majesteedile sündmusest!“

„Teie kõrgus, see tähendab saata õnnetu naist, kes juba palju on kannatanud, meeletehetele, isegi surma! Teie kõrgus eksib oletades, et komtessi ja minu vahel on armuvahekord —“

„Noh, siis ei tea ma alles õieti, mis pean mõtlema ja mispärast teie end ja nüüd veel mind sarnasesse asjasse segate!“ vastas Hardenberg.

„Mulle õpetati, et aadlimees ei tohi keelata abipakkuvat kätt ühelegi abivajavale naisele, Teie kõrgus!“

„Meie ei ela romantilises keskajas, härra v. Stetten, vaid väga kaines maailmas. Pean kordama palvet, et teie mõjutaksite noort daami kohe onu juure tagasi minna — küll siis edaspidi näeme!“

Stetten oli tõusnud: „Palun teie kõrgust südamest mulle lubada ainult mõned minutid lühikeseks seletuseks,“ palus ta. „Olen kaljukindlalt veendunud, et see seletus

muudab teie kõrguse arvamise täielikult, jaa, et ta ehk on poliitiliselt teie kõrgusele väga huvitav!“

Hardenberg astus veel mõned sammud toas edasi ja tagasi. Ta näis kaaluvat, noore ohvitseri viimased sõnad olid ometi ta tähelepanu äratanud. Siis heitis ta end kirjutuslaua ees toolile: „Hea küll, Stetten, kuulen! Kuid ärge pidage seda tundemärgiks, et tunnen komtessi kannatustele, millest kõnelete, kaasa. Tunnen vähe hirmu põletada sõrmi lonkava kuradi eraasjade küljes.“

See kõlas vähe julgustavalt, kuid Stetten oli rõõmus, et riigikantsler üldse kuulata tahtis. Ta hingas sügavalt ja algas jutustust oma esimesest kokkusaamisest madame de Vernier' ja Louissoniga kuni olevikuni.

„Eile õhtul,“ nii lõpetas ta, „pidin saatma tema Majesteedi kuninga krahv Metternichi juure pidusöögile ja tulin alles peale keskööd koju. Mu teener oli ülevall ja ootas mind trepil teatega, et mind ootavat daam. See oli madame de Vernier vana teenija, Madeleine. Ta ulatas mulle pisaratega kirja, mille ümbrikul tundsin ära Louisoni käekirja. Siin on kiri — usun, ta kõneleb paremini, kui mina.“ Ta ulatas riigikantslerile väikese sedeli.

„Teil oli õigus, mu sõber!“ luges Hardenberg. „Peaaegu ära minema, hukkun selles vale ja pettuse õhkkonnas. Ja isegi, kui alla annaksin, ma ei paenduks, vaid murduks! Mõõt on täis — viimased tunnid on selle üle voolama ajanud. — Vaevast olite mu toast lahkunud, kui mu isa sisse tormas. Ta teadis, et olite mu juures olnud, kuid ägedate etteheidete asemel, mida ootas, piirdus ta iroonilise viisakusega. Ma ei suuda ja ei taha korrata kõike haavavat, mis peitus ta sõnades ja liigutustes — mu naiselik au ei luba seda mulle. Külalalt, et pidin kuulama, kuidas ta pilkavalt kiitis, et siiski olin täitnud ta tahtmist, kuid et nüüd tulemus, paberite kättesaamine, ei või ära jääda! Vastasin rahulikult, et aumees nagu teie, mu sõber, ei tee sarnast alatut tegu — ja et ka mina selleks iialgi kätt ei liiguta. Heitsin oma isa jalgade ette ja tunnistasin talle, et mu süda ei ole vaba, et ta kuulub noorele tublile ohvitserile, kapten Dubot'le, kes silmapilgul viibib oma keiserliku käskija ülesandel Venemaal!

Jälle irooniline naer ja siis metsik needmistele ja alandavate kahtlustuste torm! Katsusin rahulikuks ja kindlaks jääda, kuid mu rahu näis suurendavat ta viha. Ta laskvat mind kloostriisse panna, kus sarnaseid pööraseid tüdrukuid taltsutada osatavat! Ja kui ma vastasin, et lähen rõõmuga vage ödede kaitse alla, kui pääsen sellest majast, sai ta meeletuks ja — ma häbenen seda öelda, mu sõber — tõstis oma käe minu vastu.

On olemas kannatuse piir ja see piir on minu juures saavutatud. Kuid kus on varjupaik? Elba on mulle lukus — sain eile kallilt kasuema kirja, mis laseb mind aimata, et seal ei ole varjupaika minule. Usaldusega, mis tunnen teie vastu, mu sõber, palun teid: päästke mind! Kusagil on ehk kauge nurk ja head inimesed, kes võtavad mind vastu. Aidake mind põgeneda. Andke Madeleine'i kaudu varsti teadet teie õnnetule sõbrannale.

Louison“

Vürst oli kirja tähelepanelikult läbi lugenud, nüüd lasi ta selle langeda ja pööras teravad silmad Stetteni poole: „Mis tegite teie, Kurt?“ Ta küsimus kõlas juba pehmemalt, kui ta esimesed vastused Stetteni üllatavatele paljastustele.

„Sain Louisoni kirja umbes kell üks öösel. Tegin kohe otsuseks õnnetut Kremmrodesse isa juure viia. Seal on ta kindel tagakiusamiste ees. Kuid algul pidi ta lahkuma Beneventi vürsti paleest. Et see ei ole kerge, seda arvasin ma kohe. Kuid vana Madeleine tuli appi. Ta jäi paleesse, kuna Louison vanaeide riietes, loor näo ees, takistamatult jõudis järgmise tänavanurgani, kus ootasin teda sõidukis. Selles tõin komtessi, ilma et keegi tähelepanelikuks oleks saanud, siia, kus ta võib end ainuüksi julgena tunda, kuni mul õnnestub teie kõrguse lahkuse läbi muretseda talle pass ja enesele puhkus, et alata teekonda Kremmrodesse. Komtess on praegu meie saatkonna arsti doktor Fürbringeri hoole all.“

Vürst oli tõusnud ja alustas uuesti rännakut toas. Stetten ei olnud valesti arvanud: ta jutustus oli äratanud Hardenbergi huvi mitmes sihis. Esiteks soovis Hardenberg oma ametivennale Prantsusmaalt paratamatut skandaali täiest südamest ja teiseks oli nii mõnigi asjaolu Stetteni juhus äratanud

Soovitame suitsetajatele kõrgeväärtuslisi **A/S. „LAFERME“**
paberosse ja tubakaid.

riigimehe tähelepanu. Kas kavatsetud aktide vargus ei lasknud end diplomaatiliselt kasutada? Vähemalt omavahel võis kabinetidele sellest teada anda, mis oli kavatsenud Prantsuse esitaja. Igatahes oli kasulik omada abinõu, kuidas ta vastu umbusaldust äratada. Ja mida tähendas komtessi kirjas nimetatud Napoleoni ohvitseri saatmine Venemaale, millest riigikantsler juba teistkordselt kuulis? Mis sündis Elbal?

Hardenberg tegi lühida otsuse. „Teie olite krahv Truchsessi adjutant, kui Bonaparte viidi Elbale ja tunnete saart?“ küsis ta, rännakut katkestades ja Stetteni ees peatudes.

„Teie käsul, teie kõrgus!“ Kurt oli veidi imestanud, et riigikantsler äkki sarnasele küsimusele tuli, selle asemel, et tema palvet kuulda võtta.

„Hea! Olge valmis veel täna õhtul kõige kõrgemal käsul sinna teele asuma. Instruktsioonid saate enne ärasõitu kirjalikult!“

„Teie kõrgus —!“ kogeles Stetten ehmutult. „Ja komtess?“

Hardenberg naeris. „Armas poiss, mulle näib, teie süda ei ole veel loobunud. Muide — ja nüüd pange hoolega mu sõnu tähele: oletan, et noor daam, kes praegu viibib palees meie saatkonna arsti hoole all, ei ole komtess Savigny-Perigord! Kui õieti mäletan, palus proua doktor Fürbringer juba mõne päeva eest passi ühele õetütrelle, kellega tahtis Preisimaale sõita. See vist see noor daam ongi — üks preili Müller, kui mäletan õieti. Ja nagu edasi mäletan, tahtis proua Fürbringer õetütrest maale viia. Kirjutan oma vanale sõbrale Kremmrodesse, kas ta daami mõneks kuuks vastu ei taha võtta. Ja mul ei ole selle vastu midagi, kui lisate mõned read juure.“

Hardenberg hõõrus rõõmsalt käsi. „Nii — nii aetakse asju! Ja nüüd tulge, Stetten, teeme proua doktor Fürbringerile väikese külaskäigu, tahaksin õetütrest heameelega enne ärasõitu näha ja temaga kõnelda.“

Sama päeva õhtul vuras Prageriväravast lihtne reisisõiduk. Sees istusid veel kaunis nooruslik naine ja piltilus tütarlaps, proua doktor Fürbringer ja preili Eva Müller, nagu tegi kindlaks vahil olev politseiametnik väraval, kes sõitsid Preisi saatkonna passiga kodumaale tagasi.

Samal tunnil lahkus edela-poolses suunas teine sõiduk ilusast Donaulinnast. Kui ta nõõdus väravahist ja nooremehet, kes oli sõiduki ainus reisija, pass revideeriti, välja

antud Preisi mõisaomaniku von Dörnoeri nimele, millele vastas oma lõbuks lõunasse sõitva reisija välimus täielikult, jõudis sõidukile teine vanker järele, milles istusid kaks elegantset riietatud meest. Härra v. Dörner kuulis, et need legitimeerisid end vahile Prantsuse saatkonna liikmetena ja ühtlasi pärisid, kas siit noor prantslanna läbi ei ole sõitnud — ehk de Vernier nime all? Küsimus eitati ja mõlemad mehed sõitsid pahaselt minema . . .

Järgmisel hommikul sisaldas ametlik, igapäev ilmuv „Kongressi Kroonika“ arvurikaste, enamalt jaolt kaunis banaalsete teadete hulgas, mis ta avaldas, järgmised huvitavad teadeanded:

„Krahvinna Sofia Pototska on paranenud raskest külmetusest, mille sai Rasumovski palee põlemisel, ja alustab tänasel päeval reisi oma toredasse mõisasse Poolas. Üldiselt kahetsetakse, et sama ilus, kui armastusväärne daam nii kiirelt lahkub Viinist.

Seltskonna ringkondades tuntakse valusalt veel teise pühitsetud iluduse kaotust. Nagu meile teatatakse Talleyrandi paleest, sunnib armastusväärset komtessi Savigny-Perigordi ta kõrge tädi, markiisa de Robier, raske haigus Prantsusmaale tagasi pöörama.“

Allpool seisis lühike teade:

„Härra v. Stetten, Tema Majesteedi Preisi kuninga adjutant, on lahkunud Viinist pikemaks puhkuseks.“

Üksteistkümmes peatük.

Kotkas tõstab veel kord tiibu.

Aastal 1815 ei reisitud veel mitte tiivustatud raudrattal, vaid aeglasemas postitöllas. Kuid kuigi roopad veel ei katnud Euroopat ja kunstlikud teed isegi mandri suurte liikumispunktide vahel tihti väga viletsas seisukorras olid, võidi siiski, kui rahapung oli täidetud, võrdlemisi kiiresti edasi jõuda.

Kurt v. Stetten oli vajanud vaevalt neli päeva, et Viinist Geenuasse jõuda. Ta oli küll sõitnud päevad ja ööd läbi katkestamatult, mitte ainult, et vürst Hardenberg oli soovitanud talle suurt kiirust, vaid ka, et teda ajas seesmine rahutus.

Liig palju oli viimase kaheksa päeva jooksul Viinis juhtunud. Ja kui ta sellel sündmurikkal nädalal närvide väsimust vähem oli tunnud — nüüd avaldas see end ja pani oma õigused maksma. Nagu unistaja sõitis ta läbi toreda alpimaastiku, üle sügavas talvelumes puhkava Brenneri; teda jätsid puutumatuks mägiojade jääks tardunud koesed kui ka mahedad, lähenevat kevadet kuu-

lutavad tuuled Etshi ja Po kallastel. Ja kuna ta ühesuguselt kiires tempos läbi Lombardia lagendiku kihutas, viisid teda ta mõtted kord ilusa Sofia Pototska vürstimõisa, kord lihtsasse Kremmrodesse, kus armsa ja tõsise Jakobäa kõrval elas nüüd veetlev Louison. Ja kui ta end silmapilguks vabastas Sofia Pototska pildist, kelle julget mängu ta arvas täielikult läbi nägevat, siis lendasid ta meeled väsimatul lennul kodukohta, et rõõmu tunda kena prantslanna pildist! Ta oli talle kadunud, ta oli ise seletanud, et ta süda kuulus teisele, kuid ta ei suutnud ometi näha tas ainult õnnetut tüdrukut, kelle vastu ta oli olnud rüütellik. Vürst Hardenbergil oli olnud õigus, kui ta naeratades ähvardas: „Mulle näib, et teie süda veel loobunud ei ole!“

Sofia — Louison — Jakobäa!

Jah, Jakobäa! Kuidas vaatasid sinised silmad, kui nägid prantslannat esimest korda, kuidas värises vist kindel käsi, kui avas ta kirja, milles armsa onutütre hoole andis võõra tütarlapse! Sa hea, sa truu Jakobäa! Ja äkki kadusid unistava mehe silmade eest ilusa krahvinna ja elegantse Prantsusmaa tütre pildid ja selgelt ja säravalt tõusis ta ees Saksa tütarlaps omas selges süütuses!

Sofia — Louison — Jakobäa! Kolmiktäht täis ilu ja kenadust ja südameheadust! Kolmiktäht, ühel silmapilgul ümbritsetud säravast valgusest, sätendades taevalaotuses — järgmisel kaetud rändavatest pilvedest, ehk igaveseks ajaks!

Kuid unenägude vahel mõtles Stetten ikka uuesti oma ülesande tõsidusele. Talle oli kästnud Geenuast Elbale sõita ja seal uurida keisri tegevust. Niipea kui talle silma puutus kahtlane juhtnõör, pidi ta sellest kohe teatama, kui vajalik, ise kohe tagasi pöörama. Riigikantsler soovitas talle, ilma ta vabadust kitsendamata, hoiduda eemale riikide teistest agentidest Elbal, ka mandril kaotada igavugused jäljed enesest ja — kui talle näis kohane — esineda Elbal noore aadlimehe maski all endisest Westfali kuningriigist, kes keisri austajana oli tulnud Elbale. Et sarnast maski paremini teostada, oli kantsler annud „härra v. Dörnerile“ veel teise passi, Klaus parun Vüppede nimel.

Stetten kõikus, kas tõepoolest pidi lähe-

nema keisrile võõra nime all. See oli ikkagi hädaohtlik ettevõte, sest Napoleon võis tas kergesti ära tunda pealik v. Stetteni, kes oli ta saatnud Elbale. Kuid teiselt poolt oli ta välimus viimase aasta jooksul suuresti muutunud; ta oli ajanud lahinguväljal kasvava habeme, Viini salongi õhk oli pruuni näo kahvatuks teinud ning erariided aitasid kaasa teda võõraks teha. Et siiski kindlam olla, lasi ta Geenuas, kui oli sadamas korraldanud Elba sõidu asja, teha paruka, mis oli tumedam kui ta omad juuksed ja meeldivam, kui ta lihtne, sõjaväeline soeng. Ta pidi naeratama, kui selle esimest korda pähe pani, nii täielikult muutunud näis ta pruunide lokkide tõttu.

Ülesõit Elbale sündis kiirelt ja õnnelikult ja passirevisjon möödus kahtlult äratamata. Kui Stetten oli end sisse seadnud „Aguila neras“, võttis ta ette väikese uurimismatka Porto Ferrajos. Ta leidis pealinna kaunis muutunud: Napoleoni vägev tahtmine, kes seni oli valitsenud pool maailma, ta imestusväärne organiseerimistalend, mis oli näidanud end kõige suuremate ülesannete kallal, ei olnud ka kitsal pinnal nägematuks jäänud. Ehk ei olnud Elba varem iialgi nii hästi valitsetud olnud kui Napoleoni kotka tiibade all. Igalpool oli märgata keisri väsimatult tegeva käe jälgi. Tänavad, mis olid aasta eest veel olnud rüüpsed, olid hoolsalt puhastatud, arvurikkad uudisehitused juba valmis saanud või valmis saamisel. Tugev politsei pidas korda kaunis tooreste saarlaste seas, väeosad, mida Stetten nägi aastasaja suurima sõduri tillukese armeest, näisid hästi varustatud ja distsiplineeritud. Kui Stetten linnavaravast välja sammus, nägi ta ka siin edusamme: enne lagunenuid teed olid parandatud ja mägedest tulid eeslid pikkades ridades täidetud kottidega täis rauapuru. Et Napoleoni juures kõik pidi olema sõjaväeline, oli õigupoolest endastmõistetav. Üle kogu saare näis olevat jaoetatud mundris ametnikkude vägi ja hoolimata Napoleoni valitsuse lühisusest saarel näisid isegi kodanikud olevat omandanud sõdurite vaimu. Nad olid kahtlemata uhked oma keisri üle, kelle viibimine nende üksikul, poolenisti unustatud saarel tõi hulga uudishimulisi igast riigist kohale, kes andsid vaesele maale teenistuse võimalusi. Kui Stetten lõuna ajal võõrastemajja tagasi tuli,

Soovitame suitsetajatele kõrgeväärtuslisi **A/S. „LAFERME“** paberosse ja tubakaid.

imestas, kui leidis lauas kogu trobikonna inglasi, kes olid tulnud Elbale, et näha troonilt tõugatud monakri.

Stetten oli peremehelt ettevaatlikult madame de Vernier järele pärinud. Ta ei olnud praegu Porto Ferrajos, kuulis ta, vaid reisil — see ei olnud talle vastumeelne teade, sest ta oli kartusega mõelnud kokkusaamisele Louisoni kasuemaga. Selle asemel nägi ta juba esimesel päeval keisrit ennast, kui see õhtul ratsutas kioski juures, mille oli lasknud ehitada kaljule Porto Longone tsitadelli juures ja kust ta heameelega üle mere vaatas kauget horitsonti, mandri joont. Ükski ta usaldusalustest, ei Bertrand ega truu Dronot, ei tohtinud astuda üksikusse kioski, nagu jutustas „Aguila nera“ jutukas peremees.

Keiser ratsutas oma väikese saatkonnaga kioski juure. Ta oli muutunud paksemaks, sestsaadik kui Stetten teda näinud ei olnud, kuid ta istus halvasti hobusel, lohakas, ettepoole kummardatud olekus, nagu oleks ratsutamine talle raske. Nägu oli kahvatu ja ta joontes oli rahutuse ilme: selle sileda otsaesise taga näisid mõtted alatasa tõotavat, vaal kaotuse üle heitles mitte iialgi puhkava tegutungiga, väsimatu vajadusega kasutamata geenust uuesti rakkesse panna. —

Järgmisel hommikul sai Stetten tõenduse, et Napoleoni politsei Elbal oli sama hästi organiseeritud, kui kord keiserlik politsei Pariisis. Võrastemajja ilmus ametnik ja palus Kurtilt väga viisakalt, kuid tungivalt teadet ta külaskäigu otstarbe kohta Elbal ja ta viibimise kestuse kohta. Stetten oli sellele olnud ettevalmistatud. Ta ütles lühidalt, et ainult himu keisrit näha, kelles ta imetlevat aastasaja suurimat sõdurit ja tähtsamat monarki, teda toonud Elbale. Ta mõisad olevat Westfalenis ja ta olevat kuningriigi kestuse ajal õppinud tundma Tema Majesteedi venna, kuningas Jerome'i heategelist valitsust.

„Soovite ehk saada esitletud Tema Majesteedile?“ küsis ametnik viisakalt.

„Peaksin seda endastmõistetavalt eriliseks auks!“

„Siis teatan sellest Tema Majesteedile,“ vastas ametnik ja läks viisaka kummardusega.

Stetten kasutas päeva, et purjetada väikesele Kitsesaarele, kaljusaarele, mis kuulus Napoleoni liliputriigi juure. Ta tahtis, kui võimalik, vaadata forti, mille Napoleon sinna oli lasknud ehitada.

See oli tõeline kotkapesa, kõrgel mäeseinal, tugevate bastioonidega, saart ja merd

kaugele valitsedes. Vähesed kalurid ja väike meeskond võis vist seda kindlust kuudeviisi isegi määratu ülevõimu vastu kaitsta.

Juba sel väljasõidul märkas Stetten, et teda pani tähele politsei, üks politseiagent hiilis talle igale poole järele ja isegi peremehele oli antud määrus, nii näis vähemalt Stettenile, teda jälgida ja välja küsida. Jah, kui ta järgmisel hommikul välja tahtis ratsutada, öeldi, et võrastemaja hobused kinni on. Stetten pidi otsima linna eeslite ütrija üles, et teostada oma kavatsust, sõitis Porto Longonesse, Elba teise sadamalinna, kus keiser oli lasknud ehitada sadamakindlustusi.

Oli ilus, mahe hommik, nagu toob enesega saare lõunapoolne kliima asend kesk merd isegi veebruaris, kui Kurt ratsutas Porto Longone laia maanteed mööda edasi. Ke-vade teatas end juba sellel õnnelikul maal. Ta esimeste käskjalgadena lokkasid igalpool värske rohi ja kirjud õied kesk halle kive.

Stetten oli ratsutanud umbes kolmveerand tundi, kui kuulis teest mitte kaugel elavat laskmist, millega ühinesid kogupaugud. Siis nägi ta ühel künkal patareid ja varsti selle järele mürises kahurpauk üle lagendiku, millele järgnes teine ja kolmas. Oliivimet-sast ilmus väeosa, tema taga teine.

Elba väike armee pidas laskeharjutust.

Stetten andis eeslile kannuseid ja ratsutas sõjaväelisele vaatamängule lähemale, mis ta sõduri silma elavalt huvitas. Väike trupp — väljapatarei ja üks pataljon — oli eeskujulik laskmisel. Ja nüüd märkas Stetten, et keiser ise kaasas oli. Ta peatas, mõnest ohvitserist ümbritsetud, veidi eemal samal Araabia kimlil, kellel oli ratsutanud üleile. Kuid tal oli täna teine olek, ta istus sirgelt sadulas ja kui ta aegajalt tõstis käevare, et anda käske või juhatusi, oli ta jälle täielikult keiser, kes kord sajas lahingus sõdureid oli viinud võitlusse ja võitu.

Vaevalt märkas keiser võõrast pealtvaatajat, kui viipas ühele ordonnanssohvitserile ja sellele lühida käsu andis. Selle peale kihutas see Stetteni poole.

„Tema Majesteet palub härrat oma juure tulla!“

Stetten haaras kübara järele ja lasi eeslil galoppi joosta, et keisri ees sadulast hüpata. Kübar käes astus ta monarki ette. Ta süda põksus, kui vaatas vägevale mehele uuesti silma — tas ärkas jälle kartus, et Napoleon teda kõigest muutusest hoolimata ära tunneb. Kuid tagasiteed enam ei olnud!

(Järgneb.)

Suudlus.

Hispaania kirjanik **Gustavo Adolfo Becquer.**

1.

Kui üks osa prantsuse sõjaväest üheksateistkümnenda sajandi algul vana kuulsa Toledo valdas, asetasiid väejuhüid oma sõdurid esiti ainult linna suurematesse ja parimatesse majadesse, hästi teades, millist hädaohtu neil oli karta hispaania linnades, kui nad kodanikkude majasse elama asusid.

Pärast sõjaväe mahutamist Karl Viienda toredasse kuningalossi, võeti oma alla rae-koda, ja kui sinnagi enam kedagi ei mah-tunud, siis kiputi vaimulikkude ordude asu-paikadesse. Jah, lõpuks muudeti isegi ki-rikud, jumalateenistusele pühitsetud kohad, hobustetallideks. Sellises sundseisus viibis linn, kui juhtus lugu, mida ma siin tahan jutustada.

Ühel öhtul, kaunis hilisel tunnil, tulid umbes kolmsada dragunit linna — kõik sel-list suurt, tugevat, ülemeelikut tõugu, mil-lisest meie vanaisad ja vanaemad meile veel tänapäev jutustavad. Mässitud mustadesse ratsamantlitesse, kihutasid nad läbi kitsaste, vaiksete tänavate, mis Päikeseväravast Zo-kodoveriplatsile viivad, ja tegid oma rel-vade kõlinaga ja hobuste kabjalöökidega vastu tänavakiva, kust sädemed väljusid, otse kõrvulukustavat kära.

Salga juht, alles veel kaunis noor ohvit-ser, sõitis umbes sada sammu meeste ees, tasakesi vestes kellegagi, kes jala tema kõr-val käis ja oma riietuse järele samuti sõduri-te kilda kuulus. Käes kandis see mees väi-kest laternat, mis temal juhtimist siin pime-dates ja kõverates tänavates pidi kergendama.

„Tõesti,“ ütles ratsanik saatjale, „kui kor-ter, mis meile määratud, selline on, nagu seda mulle kirjeldad, siis oleks ju peaaegu õigem vaba taeva all või keset turuplatsi ööbida!“

Silmanähtavalt oli tema juht vahtmeister, kellele ülesandeks oli tehtud kortereid mu-retseda.

„Mis võivad aga härra rittmeister selles parata,“ vastas ta; „kantsi ei mahu enam nisuteragi, — veel vähem mees! Kuningate pühast Johannesest ei maksa rääkidagi! Seal leidub kloostrikonge, kus juba viisteist-

kümmend husaari üksteise kõrval lesivad. Klooster, kuhu ma härra rittmeisteri viin, pole paha lokaal, aga kolm või neli päeva tagasi sadas meie kaela sinna nagu pilvist üks neist piiluritesalkadest, kes maal ringi uidavad. Jumalale tänu, me saime nad nii kaugele, et nad ristkäikudesse surusime, ja nii jäi kirik meile.“

Ohvitser vaikis pisut aega. Ta näis en-nast lepitavat pikkamisi selle kummalise kor-teriga, mis juhus temale määratud.

„Noh, hea küll!“ ütles ta. „Parem juba see kui ei midagi — ja see on ka juba mi-dagi väärt! Sest otsustades paksude pilvede järele, pole sugugi võimatu, et veel vihma tuleb!“

Seega katkes jutt. Vaikides järgnes rat-sanik juhile, kuni nad viimaks väikesele platsile jõudsid. Mustades kontuurides seisis selle tagaseinal klooster oma mauri torniga, terava kellatorniga, gooti kupliga ja tumeda, mitmekesise katuseharjaga.

„Seal on teie korter,“ ütles korterimuret-seja kloostri-le osutades, kui see selgemini esile kerkis.

Rittmeister käskis salgal peatuda ja kar-gas sadulast. Võttis juhilt laterna ja sam-mus osutatud hoone poole.

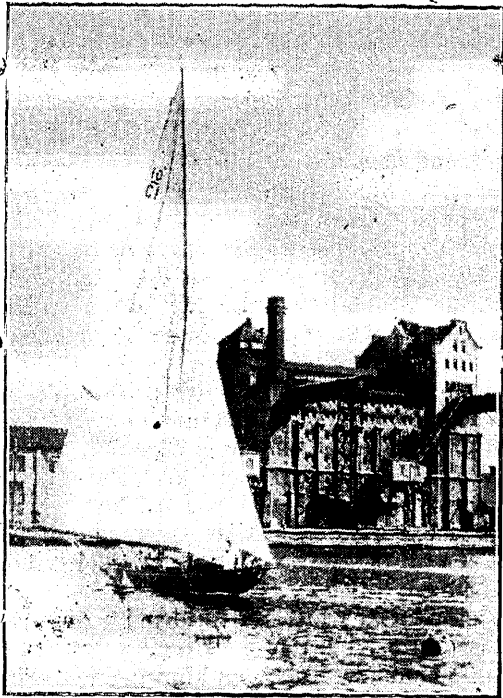
Kuna kloostrikirik oli tühjendatud ja ma-hajäetud, siis olid sõdurid, kes hoone teis-tes ruumides asusid, arvanud, et ukсед seal üleliigsed on ja need lõhkudes ära põleta-nud, et öösel soojem oleks magada.

Nii ei vajanud noor ohvitser ei riivi eest-lükkamist ega ukse avamist, et jõuda kiri-kusse . . .

Väikese laterna nõrk valgus kadus kiriku läbitungimatusse pimedusse ja joonistas ki-rikumüüri-le eessammuva vahtmeisteri tont-liku kuju hiiglamaasstaabis. Tulevalgel vaatas ohvitser kiriku ühest otsast teise läbi ja valgustas hiljem reast ka kõiki kabeleid. Alles kui tal kõik ruumid küllaldaselt tut-tavad, laskis ta sõdurid sadulatelt maha tulla, ja peagi sagasid hobused ja ratsani-kud kirikus segamini; igatüks otsis enesele nii mugava koha kui võimalik.

Nagu öeldud, oli kirik täiesti tühi: altari

Soovitame suitsetajaile kõrgevärtuslisi **A/S. „LAFERME“**
paberosse ja tubakaid.

Konsul E. Gahlnhäcki purjelaht „Leonore“, tuli esimeseks suurel purjelahtide võistlusel 22. 23. 24. juunil s. a.

ülemiste karniiside küljes rippusid veel mõned eesriide räbalad, millega mungad altari olid lahkudes ümbritsenud. Kiriku keskosas seisid veel mõned altaritahvlid müüri najal, aga pühapildid olid avarustest eemaldatud. Tulevalgus langes kooritooli nikerdustele ja palistas neid kummaliselt. Põrand, küll mitmest kohast juba puruks tehtud, näitas veel suuri hauaplaate, mille sees olid kirjad ja vapid, pikas gooti kirjas. Ja taga vaikeses kabelites, ka pikuti ristkirikut, tulid tuhnilt esile nagu valged, liikumatud tondid kivikujud, mis kas pikali lamades või oma marmorist kirstudel põlvitades lagunenud majas näisid ainsate elanikkudena.

Iga teine, kes oleks olnud vähem väsinud kui see noor draguniohvitsner (ta oli ühejoonega neliteistkümmend miili edasi ratsutanud) — iga teine, kes oleks olnud vähem harjunud selliseid pühaduse rüvetamisi harilikuks ajaks maailmas pidama, ei oleks siin pimedas, õudses ruumis öösel vististi sõbaga silmale saanud. Siis veel sõdurite vali kirumine oma õudse õmaja üle, nende mõökade kõrin üle hauaplaatide minnes, hobuste sammumine ja ketide kõrin, millega nad sammaste külge seotud — see kõik sünnitas kokku iselaadilise,

hirmuäratava kära, mis kogu kiriku täitis ja, võlvidelt vastu kajades, järk-järgult õudsemaks muutus.

Noor ohvitser tundis oma noorusele vaatamata sõdurielu selliseid vaheldusi küllalt sedavõrd, et ta kohe pärast sõdurite kohalepaigutamist ja söömist ühe trepi jalale mahastus. Ta võttis mantli ümber, asetas oma pea trepi alumisele astmele ja uinus peagi raskesti magama; ta norskas veel rahulikumalt kui kningas Joseph oma Madriidi lossis.

Sõdurid tegid tema eeskuju järele ja võtsid enestele sadulad peapatjadeks; ei kestnud kaua, ja nendegi jutt soikus.

Pool tundi hiljem kuuldi ainult tuule tassist hoigamist läbi katkise kirikuakna, nahkhiirte tiibade surinat läbi kiriku ja mantlisse mässitud vahisõduri jalaasteid kirikuukse ees.

2.

Ajal, mil see sama õige-kui arukorraline lugu sündis, polnud asi teisiti kui praegu: sellele kes kunstivarandusi, mida Toledo müürid ümbritsevad, ei osanud hinnata, polnud see linn midagi muud kui vana, kõduenenud, vastik pesa.

Otsustades vandalistlike kangelasstegude järele, millega prantsuse sõjavägi linnale kurva, kadumatu mälestusmärgi jätnud, olid ta ohvitserid kõike muud kuid mitte kunstiarastajad ja vanaajatundjad, ja vististi pole vaja üteldagi, et nad vanas auväärlikus kuningalinnas suurepäraselt — igavust tundsid.

Sellises meeleolus tervitasid laiskejad mehed labasematki uudist, mis nende ühelaadiliste päevade ühetoonilikkust katkestas. Kõik see võeti tänuga teatavaks ja söeluti seda jutus kümme korda läbi.

Harilikult kogusid ohvitserid iga päev Zokodoveriplatsile, kus nad päikese käes istusid ja vestlesid. Nagu teisiti polnud oodatagi, polnud päeval pärast dragunite kohalejõudmist muust juttugi kui neist ja nende juhust, kes vahepeal tarviliku rahu osaliseks saanud ja vaevast välja puhanud.

Juba tund aega keerles jutt selle ümber. Juba hakati uustulnuki viibimist mitmetemoodi seletama, kui äkki rittmeistrit ühest tänavast, mis platsile suundus, nähti tulevat. Tulija oli laia mantli seljast ära pannud; ta kandis säravat kiivrit valge sule-tutiga, sinist kuube punaste äärtega ja torredat ratsamõõka teraksest tupes, mis talle kõrisesdes järele lohises. Saabastel kõrisesid tal kuldkannuksed.

Vaevalt oli üks seltsimees, kes tedatun-

dis ja kes ta siia kutsunud, teda näinud, kui ta temale ka juba vastu ruttas; ja pea-aegu kõik teisedki tegid seda. Sest kõik, mis nad selle mehe omalaadi ja kummalisest olekust kuulnud, oli nad uudishimuliseks teinud ja neis soovi äratanud temaga tutvuneda.

Teda kaelustati harilikul, väga südamliselt viisil — kisades, küsides, õnne soovides, nagu see sellistel puhkudel ikka viisiks on. Siis aeti juttu ja räägiti kõik südame pealt ära, mis seal kipitas: lõbu puudus, teenistuseraskused ja viletsad korteriolud...

Sel puhul küsis üks meestest, kellele juba

„Naise kõrval!“ kordas teine, väga üllatatud uustulnuki muinasjutulisest õnnest. „See on ju täpselt, nagu oleks pime taeva-riiki eksinud.“

„See on küll vististi mõni vana armastus pealinnast, mis ta olukorra siin Toledos peab meeldivanaks teha aitama,“ arvas keegi teine ringist.

„Oh, ei,“ ütles rittmeister, „mitte midagi sellist. Ausõna, mina ei ole teda enam tundnud ja ei oleks uskunud, et siin nii viletsas korteris nii ilusa perenaise leian. See on lihtsalt kõige korralikum seiklus.“

Uus veemäng- mida harrastavad ameeriklased oma ilusas kuurordis Floriida rannikul.

oli teatatud, kui vastumeelt see noorele ohvitserile oli olnud, et ta mehed tühja kirikusse paigutatud, pilkavalt:

„Kuna me parajasti korteritest kõneleme, siis küsin ma: kuidas olete teie oma korteris öö mööda saatnud?“

„Oh, seal juhtus mõndagi,“ vastas küsitud. „Peaa küll tunnistama, palju ma maganud ei ole, aga minu unepuuduse põhjus vääriskas seda valvamist, sest unetu öö ilusa naise kõrval pole pahedest kõige pahem mitte.“

„Jutustada! Jutustada!“ hüüdsid ohvitserid ühel näälel ja koondusid rittmeisteri ümber. See ei lasknudki ennast kaua paluda ja jutustas kõigi juuresolijate põneva tähelepanu all umbes järgmist:

„Ma magasin öösel, nagu magatakse, kui kolmeteistkümneme miilise sõidu vaeva kontides tuntakse. Äkki äratas mu hirmus kära kõige magusamast unest. Ma tõstsin pea, tõusin küünarnukkidele — kära oli nii vali, et ma eslotsa päris kurt olin. Veel minut aega

Soovitame suitsetajaile kõrgeväärtuslisi **A/S. „LAFERME“** paberosse ja tubakaid.

sumises see kärä minu kõrvus, nagu oleks mõni parm mu pealuus ringi vuristanud. Noh, võite juba arvata, mis minu oli üles heidutanud: see oli pagana suure kirikukella esimene löök. See kell on nagu brongsist laulualgaja, mille Toledo papid on oma doomkiriku torni riputanud, arvatavasti mõttega: kõiki rahusoovijaid surnuks vihastada.

Ma kirusin kella ja meest, kes teda heistas, ning heitsin, kui hull, harjumata kärä viimaks möödus, jälle pikali, et und võimalikult jälle sealt edasi näha, kust ta oli katkestatud. Siis aga nägin ma otse muinasjutulist asja, mis mind hirmsasti ärritas. Kuu kahvatul paistel, mis läbi kitsa mური aknakaare kirikusse hiilis, nägin ma peakabeli altari ees tüht naist põlvitamas!

Ohvitserid silmitsesid üksteist üllatatult ja kaheldes; rittmeister aga ei oodanud oma jutustuse mõjutust ära, vaid jätkas:

„Teie, mu härrad, ei jaksa enestele midagi kujutleda, mis kaugeltki sarnastuks sellele õisele fantastikule ilmutusele. Poolpimedas kabelis tuli ta vaid uduselt nähtavale, nagu üks neist värvilistest madonnapiltidest, mis on akendele maalitud. . . Vististi olete teie küll juba kõik ise kord näinud, kuidas nad kauguses heledasti ja hiilgavalt tumeda kirikumüüri varjult esile kerkivad!

Oli, nagu oleks see kord ilus naisenägu kitsaks jäänud vaimumise templi all. Tema ilusates näojoontes peitus vaikne, mahe hädus. Ta oli kahvatu, ja tema saleda keha puhtad, lihtsad jooned, tema möödukas, õilas kehahoid, ta valge voolav riietus — see kõik tuletas mulle meelde naisi, kellest ma kord lapsena olin unistanud. — Oh, need karsked, taevalikud kujud, need unistava nooruse unistatud pildid!

Uskusin meeltepettust. . . Hetkekski ei pöörnud ma silmi temalt, ei julenud isegi hingata, kartes, et see võlu siis kaob.

Naine oli liikumatu. Ja kui ma teda nii oma ees nägin. . . nii heledasti särades, arvasin ma, et ta ei võiks ollagi maine olevus, vaid ta peab olema vaim, kes enesele hetkeks on võtnud inimese kuju ja alla tulnud mööda kuukiirt, enesele järele tõmmates läbi õhu tolle sinaka valgusejälje, mis ulatas kõrgelt aknakaarelt kuni vastasseisva müüri jalani, lahutades selle sünge, saladusliku ruumi pimeduse kaheks osaks.“

Koolivend, kes loo esitsa õige veidra leidnud, viimaks aga tähelepanelikult kuulanud, katkestas ta jutu nüüd.

„Aga. . . kust tuli see naine sinna? Kas sa temale midagi ei ütelnud? Kas ta

sulle midagi seletust ei annud oma sealviibimise kohta?“

„Ma ei julenud temaga juttu alustada. Teadsin juba ette, et ta mulle ei vasta ja mind ei kuule ega näe.“

„Oli ta siis kurt? Või pime? Või tumm?“ küsisid kuulajad läbisegamini.

Rittmeister vaikis pisut aega.

„Jah, ta oli kõik see koos. Ta oli nimelt — marmorist.“

Kummalise seikluse üllatavat lahendust kuuldes hakkas kogu seltskond hirnvalt naerma. Ainult selle iselaadilise loo jutustaja jäi tõsiseks ja rahulikuks.

„Teid saab aidata!“ ütles temale keegi.

„Seda sorti olevusi on mul enam kui tuhat, kogu haarem, kuningate pühas Johanneses! See haarem on tänasest päevast saadik teie käsutada. . . Sest teid rahuldab nähtavasti kivist naine samuti kui naine, mis koosneb lihast ja verest.“

„Oh ei,“ vastas rittmeister ilma vähematki meelepaha tundmata seltsimeeste naeru üle; „olen kindel, et teie naised erinevad minu naisest. Minu naine on tõsine kastilia õilnaine. Raidkunsti ime äratab kujutluse, nagu polekski ta hauda lastud, vaid põlvitab ikka veel elavana hauaplaadil, liikumatult ja palvele kokkupandud kätel, ekstaasilikult süvenenud müstilisse armastusse.“

„Sa väljendad oma mõtteid selliselt, nagu tahaksid sa meid veel uskuma panna Galatea saagat.“

„Tunnistan, et ma seda saagat seni alati olen arvanud lolluseks, aga tänasest ööst saadik leian ma greeka raidkunstniku kirglike armastuse olevat arusaadava.“

„Vaadates sinu uue südamedaami erilisele olevusele, arvan ma, et see sulle vastik pole, kui teda meile esitled. Mis puutub mind, siis kinnitan sulle, et suren kärsituses seda imetööd näha soovides. . . Aga mis sul on? Võiks uskuda, et sa teda meile ei taha esitleda. Ahahah, see oleks kena, kui sa meid juba kadestaksid!“

„Kadestaksin,“ ruttas rittmeister titlama, „kadestaksin. . . inimesi, ei. . . aga vaadake, mu härrad, kui kaugele minu imelikus juba küünib. Selle naise hauakuju kõrval põlvitab üks rüütel, samuti marmorist ja sama tõsine ning eluvõrdne kui see naine. . . kahtlemata ta abikaasa. . . Lühidalt — ütlen teile kõik, isegi kui minu rumalust naerate: kui ma ei kardaks, et mind hulluks arvatakse, ma usun, juba sada korda oleksin ma ta tükkideks tagunud!“

Uuesti hakkasid ohvitserid mehe tunnistuse üle naerma.

„Pole midagi teha! Nüüd tahame teda näha!“ ütlesid ühed.

„Muidugi! Peame ometi teadma, kas ta sellise sügava kire vääriline on,“ arvasid teised.

„Nii siis: millal läheme teie kiriklikku korterit vaatama?“ hüüdsid teised.

Ainult hetkeks oli vältatav armukadedus noore rittmeistri hariliku armastusväärilikuse võinud eemaldada.

„Millal see teile kõige paremini sobib!“ ütles ta. „Kui tahate: veel täna õhtul. Pealegi — minu kraami hulgas leidub veel paar tosinat pudelit vahuveini, õiget vahuveini; need on üle jäänud kingist, mis meie brigaadikindralile, kes minu sugulane on, keegi andis.“

„Bravoo, bravoo!“ hüüdsid ohvitserid kui ühest suust.

„Siis joome kodumaa veini!“

„Ja laulame mõnda Ronsarti laulu!“

„Ja räägime ilusatest naistest — kõige pealt muidugi meie peoperemehe südamedaamist!“

„Nii siis — täna õhtul!“

„Täna õhtul!“

3.

Toledo rahulikud elanikud olid omad raske, vanamoodi ukсед juba ammu lukustanud. Katedraali suur kell kutsus manitsedes rahule ja kasarmuks muudetud kantsi kõrguselt kajasid viimased õhtused pasunahelid.

Zokodoveriplatsile oli üksteise järele kogunud kümme ohvitseri; nad suundusid kloostri poole, kus rittmeister elas, igamehe hinges soov tundma õppida imelikku kuju, kõik peaasjalikult aga elustatud soovist lubatud pudeleid tühjendada.

Õo oli alanud kottpimedana. Taevas oli kattunud tinakarva pilvedega. Tuul hulus kitsastes, kõverates tänavates kui vang. Nõrk tuli pühapiltide ees vübisest nagu kustumisel ja raudsed tuulelipud keerlesid kõledalt kriunudes.

Vaevalt olid ohvitserid ilmunud platsile, mille ääres nende uue sõbra korter asus, kui see neile ka juba vastu tuli. Ta oli neid kärsitult oodanud, ja niipea kui nad olid üksteisega mõned poolvaljud sõnad vahetanud, läksid nad kõik kirikusse. Pimedates hallides võitles ühe laterna vilets valgus vaevaga läbitungimatu pimedusega.

„Pagana lugu!“ hüüdis keegi külastaja ringi vaadates. „Viletsamat lokaali pidutsemiseks leidub küll vaevalt.“

„Tõesti,“ ütles keegi teine, „sa meelitad meid siia ühe ilusa naisega tutvuma, ja selle juures ei saa ma oma kättki silmade ees näha.“

„Ja pealegi valitseb siin õudne külmus; näib, nagu viibiksime Siberis,“ arvas kolmas mantlit koomale tõmmates.

„Kannatust, härrad,“ vastas külaliste vastuvõtja; „kõige eest kantakse hoolt. Hei, poiss,“ pööras ta ühe oma sõduri poole, „otsi pisut puid ja tee peakabelisse suur tuli!“

Poiss täitis rittmeistri käsu viibimata ja hakkas kooritooli küljest üksikuid laudu lahti murdma. Saades kokku suure hunniku puid, seadis ta nad ühe trepi jalale riita ja süütas põlema. Nende tükikide hulgas leidis tükke rohke nikerdusega — muu seas nähti seal ühe posti otsa, ühe püha abti kuju, ühe naise keha, mingisugust pead jne...

Mõne minutiga täitis tulevalgus kiriku ja teatas ohvitseridele, et pidutund võis alata.

Rittmeister esines peremeheosas ja pööras oma külaliste poole järgmiste sõnadega:

„Kui see härradele sobib, siis läheme nüüd söögisaali!“

Külalised vastasid kutsele naljaka kumardusega, ise väga tõsised olla püüdes. Nii mindi rittmeistri juhatusel peakabelisse. Alumise astme ette jäi rittmeister seisina, osutas käega selles suunas, kus haud seisis, ja ütles valitud viisakusega:

„Siin on mul au teile oma südamedaami esitleda. Arvan, teie mõndate, et ma teile tema ilu pole liialdanud.“

Ohvitserid pöörasid pilgu sinna, kuhu nende sõber osutanud, ja tahtmata tuli nende suust imestusehüüte.

Mustast marmorist tehtud hauavõlvi sügavuses nägid nad ühe naise kuju, nagu seda ükski kujur ilusamini polnud osanud valmistada. Käed koos, nagu üles altari poole tõstetud, põlvitas ta palvetooli ees. Isegi kõige põlevam luulevõim ei oleks osanud teda ilusamana ja ülevamana kujutada.

„See on ju tõsine ingel!“ hüüdis keegi. „Kahju, et ta on marmorist.“

„Tõesti, juba ainult ettekujutus, sellise

Soovitame suitsetajaile kõrgeväärtuslisi **A/S. „LAFERME“** paberosse ja tubakaid.

naise lähedal viibida, teeb, et öö otsa sõba silmale ei laskuks!“

„Ja kas te ei tea, kes ta on?“ küsisid mõned ohvitserid rittmeistrilt, kuna nad kuju lähemalt silmitsesid.

„Tuletasin enesele meelde seda nappi ladina keelt, mis poisikesena kord oskasin,“ vastas see rahuldatult naeratades, „ja siis jõudsin ma suure vaevaga selle hauakirja mõistatada. Niipalju kui ma sellest aru sain, on see ühe kuulsa sõjamehe, kastilia mõisniku rahupaik. Tema nime olen ma jälle unustanud, aga tema abikaasa, keda te siin oma ees näete, nimi on Elvira, sündinud Castanjeda. Ja Jumala eest, kui see kuju algupärandi sarnane on, siis pidi see naine olema oma aja ilusaim naine.“

Nende seletuste järele hakkasid külalised pudeleid avastama, ja niipea kui kõik olid tule ümber aset võtnud, algas vahuvein oma ringkäiku.

Mida tihedamini ja enam veini joodi ja mida kõvemini viinavaim neile pähe tõusis, seda suuremaks kasvas jutukõmin ja kisa. Ühed viskasid tühjad pudelid kivistele munkadele sammastel pähe, teised laulsid täiest kõrist joomalaulu, kolmandad plaksutasid käsi ja naersid — või vaidlesid millegi üle, kirudes ja vandudes.

Rittmeister jäi tummas meeleheites ja ei pöörnud silmi donja Elvira kujult.

Joobumus uduustas juba silmi ja talle näis mõnikord, nagu oleks marmorikuju, tule punasest valgusest ümbritsetuna, elavaks naiseks muutunud. Näis nii, nagu avaks ta huuled ja peaks tasast palvet, nagu tõuseks ja vajuks ta rind ohates, nagu krampuksid ta kokkupandud käed, nagu hakkaks ta põsed õhetama — jah, nagu ajaks see jumalavallatu ja vastik vaatamäng talle häbipuna näkku.

Kui ohvitserid viimaks märkasid, et nende kaaslane kurb oli, pakkusid nad talle lärmitsedes peekrit:

„Kuulge, laske kord ka elada! Teie olete ainus, kes täna kedagi pole lasknud elada!“ mõirgas kogu seltskond.

Noor ohvitser tõusis, võttis peekri ja tõstis selle kõrgele. Ja pilk donja Elvira kõrval põlvitavale rüütlikujule pöördud, ütles ta:

„Joon keisri terviseks . . . joon ta relvade õnne terviseks, sest neile võlgneme tänu, et oleme jõudnud Kastilia südamesse ja siin Cerinjola võitja naise haa ääres võime pidutseda . . .“

Naer vastas sellele.

Rittmeister astus vankudes haa lähedale.

„Ei,“ jatkas ta, joodiku lollakas naer näol, ikka veel rüütli poole pöördes, „sina ei tarvitse uskuda, et sinu peale kuidagi pahane olen . . . sinus võib olla võistlejat näen . . . vastuoksa, ma imetlen sind kui kannatliku abikaasa eeskuju, imetlen sind sinu eeskujuliku pikameele ja pehmuse eest . . . jah, ja ma . . . tahaksin olla ka suurmeelne. Kui vana sõjamees ei põlga sa vististi head veini. . . Keegi ei pea seda ütlema, et ma sind olen lasknud janu tunda, kuna me siin sinu silma all oleme kakskümmend pudelit vahuviina tühjendanud — säh, võta!“

Nende sõnadega hoidis ta peekri temal suu ääres, nii et vein tal üle huulte voolas. Muu osa valas ta temale näkku, ja kui ta nägi, kuidas vein tema habemelt alla hauale tilkus, siis hakkas ta hirnvalt naerma.

„Rittmeister,“ hüüdis üks ta kaaslastest pilgates, „vaadake ette. . . Pidage meeles, et sellised naljad tihti kalliks lähevad . . . Te vist veel mäletate, mis ühele husarile viiendast rügemendist Poblet' kloostriis on juhtunud. Kloostri rüütlikujud võtnud ühel ööl oma kivimõõgad kätte ja annud neile, kes neid narritanud ja nende habemeid söega määrinud, tublisti peksta.“

Naerdes võtsid noored mehed selle nalja vastu. Rittmeister aga ei hoolinud nende naerust, vaid jatkas samas stiilis:

„Jah, kas usute, et ma talle oleksin veini annud, kui ma poleks teadnud, et ta selle tõesti alla neelab, mis talle suhu sattus. . . oh ei . . . Teie usute, et need kujud pole midagi muud kui tükk marmorit — veel nüüdki elutud ja hingetud nagu tookord, kui nad kivimurrust lahti kangutati. Minamitte . . . Mina usun kindlasti, et kuntsnik on nii ütelda pool jumalat ja oma tööle elava hingeõhu sisse puhub. Temal ei õnnestu küll oma loomingut liikuma panna, aga ta annab talle ometi imetaolise, arusaamatu elu. Mina ei oska seda elu õieti seletada, aga ma tunnen, et ta olemas on — eriti kui ma pisut olen joonud.“

„Suurepärane!“ hüüdsid ta kaaslased.

„Joo rohkem ja kõnele edasi!“

Ohvitser jäi, siis pööras ta pilgu donja Elvirale ja jatkas kasvava ärevusega:

„Vaadake teda! Vaadake ometi! Kas teie ei näe, kuidas ta õrnad, peaaegu läbipaistvad põsed vaheldamisi punastuvad ja kahvatuvad? Kas ei näe teie, kuidas ta peene, sinakasõrna alabasternaha all midagi roosikarvalist ringleb? Kas tahate veel rohkem elu, rohkem tõelikkust?“

„Üsna tõesti,“ ütles keegi kuulaja, „meie sooviksime, et ta koosneks lihast ja verest!“

„Lihast ja verest! . . . Milline vilets, kõdunev asi!“ vastas rittmeister. „Ma olen nii mõnegi hullu armuöö läbi elanud, olen tunnud kire tuld kehas, olen maitsnud suudlusi, mis otse põletasid. Siis aga ärkas minus võikus ja ma lükkasin nad enesest. Ka seekord vajasin ma juba värsket mereõhku oma kuumale otsaesisele — pidin jäävett jooma ja lund suudlema . . . lund, millele langes pehme valgus, lund, mida kuldas päikesekiir . . . Naine, oh nii valge, nii ilus ja külm nagu see kivist naine . . . nagu see naine, kes mind erutab oma fantastliku iluga, kes end näib heljutavat vubiseva tule paistel ja mind välja kutsub . . . oh, kuidas ta huuled avab ja mulle armuvarandusi tootab! . . . Jah, suudlus . . . ainult suud-

lud suudab sumbutada leeki, mis mind sööb!“

„Rittmeister!“ hüüdsid mõned ohvitserid, nähes, et ta vankudes kujule lähenes. „Militist lollust tahate teie teha! Küllalt naljast! Jätke surnud rahule!“

Noor ohvitser ei kuulnudki sõprade sõnu. Ta vankus haava juure ja seisis juba üsna kaju lähedal. Aga siis — samal hetkel, kui ta käe välja sirutas, kajatas hirmus ehmatuskisa läbi kiriku. Veri purskas tal silmist, suust ja ninast ja nagu saetud puu kukkus ta moondunud näol hauasamba ette maha.

Ohvitserid seisisid kokkudes ja ei julenud talle läheneda.

Nad olid näinud . . . olid näinud, kuidas samal hetkel, kui rittmeister tahtis oma kuumi huuli vajutada donja Elvira huultele, liikumatu rüütel tõstis käe ja jultunud mehe oma kivise käe hirmsa jõuga maha löi.

Nõuanded suvitajatele.

Rootsi kirjanik **Hasse Zetterström.**

Hotellivõõrastele.

1. Tule hilja koju ja sellise müraga, et sind kuuldakse.
2. Maga kaua ja nõnda, et sind kuuldakse.
3. Ise pane enesele puuvilla topid kõrva, et sind keegi ei saaks eksitada.
4. Oled sa naissoost ja kardad murdvargaid, siis tõuse voodis istukile ja hüüa: „On siin keegi?“ Kui kedagi ei peaks toas olema, siis korda oma küsimust tund hiljem.
5. Kui tahad esimese rongiga ära sõita, siis kannu hoolt, et sind nii äratataks, et sellest kogu maja ärkab.
6. Ära unusta uksehoidjale ütlemata, kui arve saad: „See on mul siin viimane kord elada.“
7. Pea siis ka sõna.

Suplejaile.

1. Viska rannal kõik oma riided korratult laiali. Ava oma toidupakk nii, et ka su

naabrid võivad imestada, mis sa enesele kõik võid lubada.

2. Joo paar pudelit kaasatoodud pilseneri, enne kui vette lähed. See kosutab ja annab mehise mulje.
3. Tarvita võimalikult väikest supelülikonda.
4. Kui sügavus lubab, siis tee katset peahüppega, nii et su kõht vastu vett laksatab.
5. Pane tähele, et nimetatud kehaosa seliti ujudes nii kõrgele veest väljaulatav, et mõni kajakas, kui tal lusti on, sinna võib istet võtta.
6. Oled sa naissoost, siis ära jätta vette minnes aiutamast. Enam pese ennast kui supled.
7. Rannale jätta maha pudelid, paberid, munakoored, ajalehed, torbikud, käevõrukellad ja vahetevahel ka supelpüksid, nii et selle koha lähemal korral jälle ära tunned.

Soovitame suitsetajaile kõrgeväärtuslisi **A/S. „LAFERME“**
paberosse ja tubakaid.

Preili professor.

Daani kirjanik **Kaja**.

Sadas vihma, taeval ujusid hallid ja kolased pilved. Kui preili professor majauksest astus, raputas ta end. Missugune ebasõbralik hommik. Ta tõstis mantlikrae üles, litsus aktitasku kindlamini kaenla ja läks kiiresti tänavat mööda edasi autobussi peatuskoha poole. Seal juures kaalutles ta: kas naistel siiski ei ole parem, kes kell pool kaheksa veel võivad magada?

Muidugi — talle, preili professorile, tuldi vastu kõige suurema lugupidamisega, peaaegu kartliku respektiga. Kuid kas oli iialgi mõni mees julenud temaga flirtida nagu nende õrnalt maalitutega? Nüüd pidi Gerda naeratama. Talle enesele oleks see paistnud ütlemata koomiline. Niipalju oli ta ometi naine, et teada: ma ei ole inetu. Mul on kitsas, ilmekas nägu, targad silmad ja rõõmus, sugugi mitte vali suu. Olen suur ja tugev, ei vasta küll mitte nii tõhukesele moeideaalile, kuid leidub küllalt inimesi, kes seda ei armasta. Ainult — ma hoolin

oma välimusest liig vähe. Mu kahvatust ei varja ükski mink, mu silmi katavad prillid, naeratan harva. Ehk ainult, kui külastan patsiente. Kuid need armastavad mind selle eest, ripuvad mu küljes . . .

Missugune lollus, need hullud kaalutlemised, konstateeris Gerda äkki. Vist küll kurb-sentimentaalse hommiku süti, või — äkiline hirm vananemise ja üksioleku ees? Jumalale tänu, seal oli peatuskoht ja sealt tuli ka juba autobus. Kuidas inimesed sellele kallale tormasid. Oigupoolest oleks preili professor võinud võtta taksi ja mitu korda juba oli haigemaja, kus ta töötas, talle pakkunud autot alaliseks kasutamiseks. Kuid ta loobus ikka sellest pakkumisest. Mingisugust eelistust, mingisuguseid iseäraldusi. Gerda teadis, kui palju vastaseid luurasid, et tungida kallale „naisele juhtival kohal“, et kõigutada ta seisukohta. Nii aga ei võinud ükski ta lihtsale, otsekohelele elule kallale tungida. Ta pidi rahule jäetama. Tema jaoks oli ainult töö ja kohustetäitmine.

Täiskiilutud sõidukis seisis preili professor ja kaalus: pool üheksa on suur operatsioon, kell kümme . . . Seal vabanes koht. Gerda istus kergendatult, oli väga meelepärane, et pika sõidu ajal seista ei tarvitsenud. Ehk oli ta siiski rumal, et puhtast jonnist sarnast ebaproduktiivset jõupingutust enese peale võttis? Ehk võttis ta siiski auto pakkumise vastu? Selle üle maksis järele mõelda.

Vihm peksis aknaruutudele. Gerda vaatas üles. Ta pilk kohtas ühe noore mehe sõbralikult naeratava pilguga, ühe — nii läks tal läbi pea — palju, palju noorema mehe pilguga. „Missugune hirmus ilm täna,“ ütles mees ja naeratas edasi. Gerda nägi, et ta külmetas omas veidi liig õhukeses palitus ja et ta oma käsi — meeldivaid, hästi vormitud käsi — pigistas. Gerda ei vastanud, vaatas otse, tundis aga, et läks punaseks, mis mehele lõbu tegi. „Teie vaene ussike, et pidite nii vara tõusma. Kui nüüd võiks hästi köetud ruumis kanget, tulist kohvi juua ja raamatut lugeda . . .“

Imelik, midagi sarnast oli Gerda enne ka mõelnud. Kuid et ta nimetas teda „vae-seks ussikeseks“, teda, preili professori, kolmekümne lõpul, ei, oigupoolest veel keskel, oli liig koomiline. Vargsi, peaaegu ise

Mälestussammas Gustav Adolfile Eltsnabbenis ühes ilusamas Rootsi skääris.

enese ees häbi tundes avas Gerda käekoti ja heitis, taskurätti välja tõmmates, kiire pilgu peeglisse. Imelik — ta meeldis enesele täna paremini kui muidu. Tuul oli annud ta näole värvi; prillid lebasid hoolikalt futteralis. Nii võis näha ta silmi, neid tumedaid, tarku, ilmekaid silmi. . . . Pahaselt sules preili professor tasku. „Kas olen siis täna hommikul täielikult hull?“ mõtles ta. Seal ütles pehme, sõbralik, veidi väsinud hääl ta kõrval: „Astume ometi sellest hirmsast kastist välja ja läheme tükki maad jalgsi. Vaadake, siin on loomaaed. Öhus on siiski veidi parem.“

Gerda ei teadnud, kuidas see tuli, kuid ta astus talle täitsa tundmatu noore mehega välja ja läks temaga läbi vihma läbi loomaaia. „Kuid peate minuga Charlottenburgi sihis tulema,“ ütles ta tasa. „Mul on seal tegemist, täpselt pool üheksa, nii siis kahekümne minuti pärast.“

„Jah,“ vastas noormees, „sinna pean minagi minema.“

Preili professoris ärkas uudishimu.

„Mida teie siis öieti teete, kuhu teie siis lähete?“

Mees naeratas. „Teie olete õige ja põhjalik sakslanna. Ikka algul Lohengrin: nimi ja seisus. Ja ma ei ütle seda teile ometi, vähemalt praegu mitte. Tahan algul maitsta lõbu, jalutada kena, meeldiva inimesega, keda ei tunne ega tea. Kui kõik tean, mis ja kuidas, ah, siis on kõik jälle nii igapäine ja igav. Et olete ülikooli haridusega naine, seda näen niigi. Kuid see mind ei huvita...“

Noormees tegi troostitu näo.

Gerdas tõmbus midagi kokku. „Kui ta ainult minema ei jookse. Naljakas olevus. — Kuid ta meeldib mulle. Kindlasti on ta austerlane; kuid ma ei taha uurida. Missugune avantüür. . . . Ja ometi olen juba kolmekümne lõpul, see tähendab. . . .“

„Vaadake, nii on ilus. Mitte palju kõnelda. Teie nägu meeldib mulle. Teil on veel õige nägu. Mitte värvikast. Tahaksin teiega jälle kokku saada. Kokkusaamist ma

ei palu, see on nii edev. Sõidan tänasest peale igal hommikul autobussiga, seal näeme üksteist jälle ja ehk sõidame ka kord õhtupooltel samal ajal tagasi, või — —?“ Ta kummardas ette, vaatas Gerdale näkku.

„Pea end plikana üleval,“ mõtles Gerda, „tont võtku seda lugu. Tuleb sellest, kui vana inimene teeb rumalusi.“

Valjult ütles ta: „Sõidan tavalikult juba lõunaks koju. Õhtupooltel on mul kõnetund.“ Nüüd oli see — kui piinlik — välja lipsanud.

„Kõnetund? Ah — te tegutsete arstiteadusega. Peaaegu arvasin seda. Siiski — oleks võinud ka midagi muud olla. Rohkem kirjandus — filosoofilisel küljel. Seal on väike, pehme joon näokeses. . . .“

Gerda mõtted: kui sa teaksid. Pool üheksa on mul operatsioon elu ja surma peale. „Näoke“ ütles ta. See hull poiss!

Loomaaed läks hõredamaks. Seal oli haigemaja, kaine, punane ehitus ja tuletas meele kohuseid ja halli igapäevsust. Preili professor ulatas sõrmeotsad: „Elage hästi, pean sinna minema. Nägemiseni — autobusil.“

Teine peatas teda: „Sinna lähete teie? Mina samuti. Oodake, läheme koos. Tahan teile pihutada. Oleme vist kolleegid. Olen ka arst. Vast nimetate usalduses: Kas tunnete direktriissi, preili professorit? Peab olema pagana tark ja energiline naine. Nägin aastate eest ta pilti. Mitte enam noor ja prillid ninal. Pealegi, missuguses jaamas töötate teie?“

„See tuleb sellest, see tuleb sellest —“ sumises Gerda peas. „Kuidas ta ütles? Tark, energiline, kuid vana ja prillidega. Ah, kuidas sa imestad, mu poiss!“

Ta võttis ruttu pakutud käe ja surus seda tugevasti.

„Ma ei või teile veel kõige peale vastata, on juba hilja.“ (Suur Jumal, seal tuli abiarst ümber nurga — see oli siis ka viimase minutini viivitanud). „Te peate nii kui nii hiljem preili professori ette ilmuma, küll siis ise näele. Usun, üsna hull ta ei ole...“

Soovitame suitsetajaile kõrgeväärtuslisi **A/S. „LAFERME“** paberosse ja tubakaid.

Mr. Clownt ja ta imelaps.

Ameerika kirjanik **Stanton Mills.**

Meil mõlemail, ininsool ja minul, on küll mõndagi selja taga, aga seda, millest nüüd tahan jutustada, võidi ainult Downtownis läbi elada.

See linnakene asub okaspuumetsade vahel ja ühe supellombi ääres, mida nad seal nimetavad mägijärveks. Mitte ainult Downtownis leidub sanatooriume, mis sanatooriumid ei ole — sanatooriumid tervetele. Minu sanatoorium mullu sügisel, mille ma Downtownis ära raiskasin, kandis nime „Onu Herry omnikene“ ja oli luksuslik hotell hindadega, mis isegi Nizzas tõsise mulje oleksid äratanud. Hotelli seltskonnas oli vakk Millereid, tosin Smithe ja mõned Watsonid naiste ja päraldistega.

Mitte ainult sellepärast oli Clownt algupärand, mitte ainult oma nime pärast. Väliselt oli ta inimese mälestussammas, suur ja laiaõlaline. Tema nägu nina signaalmas-tiga, suu kaherea lumivalgete nuga-dega nägi alati nii välja, nagu oleks Clownt pa-rajasti valmis mugavuse pärast ohkama. — Oeh!

Tema oli armastatuim mees kogu Downtownis.

Õpetas hotellipidaja tütar, nõrgamõistust-lik plikat, kaarte mängima. Käis ühe Watsoni seltsis metsas jalutamasa. Teise Watsoniga, kes oli noor naisemees, mängis ta golffi. Temal oli eriline vahend peavalu vastu ja sellega võitis ta kõigi naiste poolehoidu. Ja seda oli palju. Ta võis hotellibaari tulla, ühe muusikandi käest viiuli kiskuda ja publiku käratseva käteplagina saatel mängima hakata. Tema oli aiapidude hingeks, julgustas noori, kes üksteisega siin Downtownis tutvunud, abielluma, lühidalt, oli igamehe armas onu.

Muide oli ta umbes, umbes üle neljakümneaastane mees, kes kuus võib olla suure hulga raha välja andis.

Kord, kui meie, Watsonid, Millerid ja Smithid, lõbusasti koos istusime, pööras jutt armastusele ja sellelt otseteed rahale.

Igatüks pidi jutustama, mis ametit ta peab. See ei olnud siin küllalt kohane teem, sest see sanatoorium oli, nagu öeldud, väga kodanlik ja kallid.

Üks Watsoneid ütles tänan, tema olla Coot-City pürjermeister ja ta käsi käivat seni väga hästi. Smithid olid enamikus apteekrid ja Millerid hambaarstid. Et ennast

mitte häbistada, ütlesin ma, et mul matnisbüroo on, mis ka mitte halvasti ei tegutse-nud.

Kui kord Clowntile jõudis, olid kõik põnevil. Igatüks ootas midagi õige soliidset. Aga ta välgatas suus oma nuge ja ütles: „Minul õieti korralikku ametit ei olegi!“

Me olime kõik kui pilvest kukkunud.

„Ei, nii see on,“ jatkas Clownt. „Mulle pole seda nimelt vaja. Minu poeg, tubli poiss, muretseb minu eest.“

Daamid, kel naissoost võsud, hakkasid huvi tundma. Ja üks lugupeetavamaid Millereid küsis kohe: „Kas teie härra poeg on juba abielus?“

„Ei,“ vastas Clownt naerdes.

„Ja kui vana ta on?“ jatkas daam küsi-mist. „Teie armas härra poeg?“

„Kaksteistkümmend aastat,“ vastas Clownt, nüüd juba hirvitades.

Tekkis tihe hämmastus. Kaheteistaastane poiss, päris laps, kes vististi oma mähkmeidki mäletab, annab isale elamiseks raha!

Ja kuidas Clownt elas: ta andis kuus väga palju raha välja.

Kui seltskond laiali läks, ütles Clownt veel:

„Jah, minu poeg on nimelt imelaps. — Aga igamees võib enesele sellise imelapse kasvatada. Kõik oleneb ainult õigest päda-googikast!“

Järgmisel hommikul kohtasin ma Clownti terrassil üksipäi.

„Nagu te mind siin näete,“ algasin ma, „on mul kavatsus abielluda. Ja kui see, nii arvan ma, mis Te eile oma päda-googikast kõnelesite, nali ei olnud, siis paluksin teid . . .“

Clownt sülitas kõige pealt alla aeda. Siis pani ta oma käe minu õlale ja ütles:

„Teatan teile oma saladuse, kuna olete armas kelm. Lühidalt: kes tahab kasvatada sellist imelast, kui minu oma, sel ei tohi lapsi üldse olla.“

Mu suu läks ammuli.

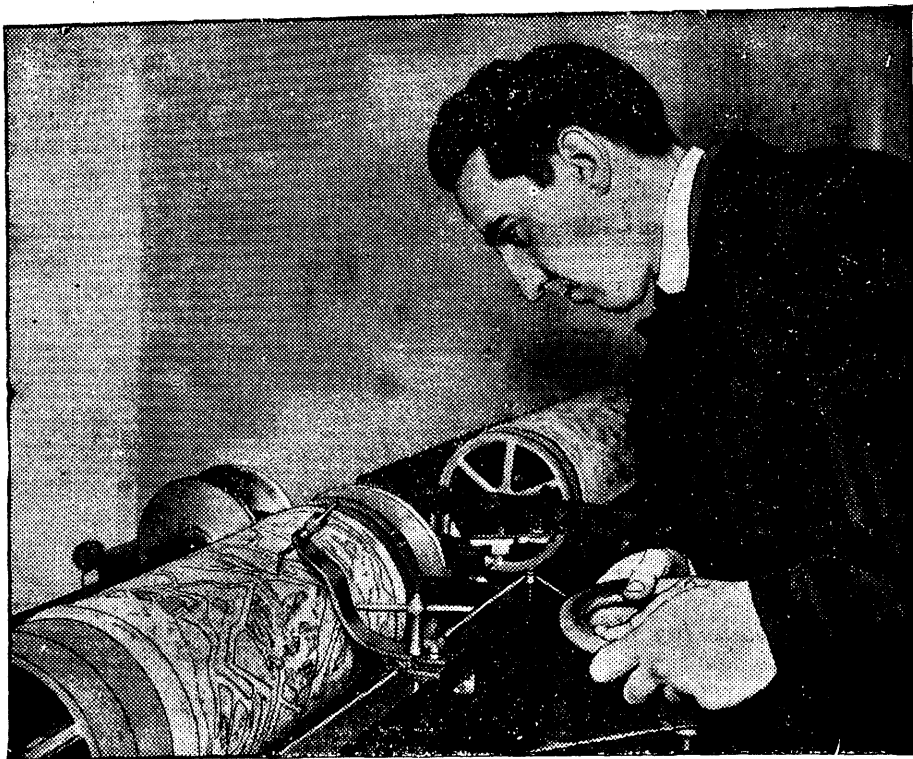
„See on minu tõsine sõna,“ jatkas Clownt, ja kohe oli näha, et ta ei naljatanud. „Nüüd peate kuulma, kuidas ma oma imelapse kasvasin nii, et ta mulle nüüd tuhat dollarit kuus annab. Otsustasin ühel päeval abielluda. See oli kakskümmend aastat ta-

gasi. Olin pärinud isalt raha ja mul oli peale selle hea palgaga koht. Sellepärast võisin abielluda. Seks otstarbeks arvutasin ma, mis ilusa, aga vaese neiu kosimine võiks maksma minna — ja kuna see hulga raha maksis, siis otsustasin abielluda ainult mõttes. Vainus võtsin enesele siis ilusa, aga vaese naise, andsin kõigile oma sõbrule suurepärase peo ja sõitsin naisega Euroopasse, pulmarestisile. Tagasitulekul — te peate meeles pidama, et see kõik tegelikult ei sündinud — võtsin suure korteri ja seadsin selle toredasti sisse. Aga teie ei tohi us-

välja summa, mis mu luuletatud abielu mulle mõttes maksis, ja viisin selle raha siis panka hoiule.

Mul oli pangas juba kümmetuhat dollarit, kui mu naine hakkas last igatsema. Ma leppisin sellega ja viisin arstide ja mähkmete raha pankas. Naise ja lapse jaoks polnud mulle midagi liig kallis. Ma saatsin ta ühe musta teenija seltsis Egiptusse ja maksin iga kuu pankas selle summa, mis sellised inimesed Egiptuses tõesti ära tarvita-
vad.

Viieaastase abielu järele lasksin ma oma

Välismaa eeskujul on ka meil võetud tarvitusele psühhotehniline aparaat autojuhtide reageerimise ja orienteerumise võime kindlaks määramisel. Pildil oleva aparaadi rull on kaetud linna plaaniga. Tüür on ühenduses pliiatsiga, mis kannab iga liigutuse ja võnke kaardile. Nii on kerge kontrollida autojuhi otsustamisvõimekiirust.

kuda, et kuigi see kõik sündis ainult minu mõttes, asi mulle midagi ei maksnud. Vastuoksa! See maksis mulle väga palju! Ja nimelt nii palju, kui üks noor, jõukas mees parajasti vajab oma ilusa, noore naise tujude rahuldamiseks. Iga nädala lõpul arvasin ma

naisel surra — aga alles pika haiguse järele. Raha, mis oleks maksta tulnud arstidele ja sanatooriumitele, maksin ma pankas oma arvele. Naise haigus lõi suure varanduse. Kui ta suri, pidin võtma enesele köögitudruku ja pojale kasvatajanna. Ja umbes

Soovitame suitsetajaile kõrgeväärtuslisi **A/S. „LAFERME“**
paberosse ja tubakaid.

nii läks asi edasi, kuni mu poeg sai kümme aastat vanaks ja mind oma protsentidega, mis ta andis, võis toita. Nüüd teeb ta seda juba kaks aastat. — Siin ta on!”

Clownt võttis taskust tshekiraamatu ja jatkas:

„Kujutlege nüüd, mina oleksin tookord rahamaksmise asemel Cipperfool ja Co pankka oma mõttelise abielu asemel tõesti abiellunud — milline oleksin ma nüüd!”

Ta raputas uhkelt ja rahulolles oma kätt.

— — —

Meie hotellis ei olnud lähemal päevil enam muud juttu kui Clownti imelapsest. Ja kuna Clownt mingisugust lähemat seletust ei annud, siis otsustati oletada, et tema poeg vististi mõni filmiimelaps on.

Ühel õhtul istusime Clownti ümber terrassil. Tema jutustas anekdoote oma elust. Äkki ilmus hotelliboy telegrammiga Clownti-

tile. Mina istusin tema kõrval ja võisin paberit näha. Seal seisis:

„Cipperfool & Co maksujõuetu ja põgenenud. Teatage oma nõuded.

Politseidirektor Whitehall.“

Kui Clownt taipas, kahvatas ta: silmad läksid tal jõlli ja minestades vajus ta tugi-toolile. Telegramm kukkus tal käest. Mina võtsin selle ruttu üles ja hüüdsin ehmunud sõpradele:

„Ruttu klaas vett, tema poeg on sur- nud!”

See sündis Dowertownis.

Kes teab, kas Clownt sel aastal sinna tuleb. Võimalik, et ta seekord oma naisega tõesti Euroopasse sõidab, sest nüüd on ta tõesti abiellunud. Ja poeg, keda ta nüüd ihkab, ei kanna mitte protsente, mida paberil juba ette võib välja arvata. Aga ta ei või ühel päeval ka äkki mõne Cipperfooliga jäädavalt kaduma minna. Clownt tahab selle lapsele, kui ta poiss on, nimeks panna Stanton, see narr!

Kaks luuletust.

Ed. Wöhrmann.

Laula edasi!

Ühe laulu tahan laulda sulle, sõbrakene, veel, ühe laulu enne surma vaikse ämariku eel.

Ühe laulu — Ära kurda! Laula edasi! Laula õitsema mu kodu põrmust põrmuni!

Siis jään vaikseks. Haua hõlmas puhkab väsind mees, aga palve teotseb ikka sinu rinna sees!

Valge tuike.

Üks valge tuike lendas kesk kiirgavat kevodetuld, ta tiibadel päikene säras kui kumendav sulakuld.

Kas oli see minu noorus, mu lust, mu laulud ja kõik? Või oli see vananev palve, mu uin ja mineku hõik?

Või oli ta koguni teine: üks sõnumik pilvede raalt? . . . Ja valge tuike lendab siin üle mu isade maalt . . .

Hinge unelmad.

Balti-Saksa kirjanik **Louis Burlandt.**

2

Headuse kaudu.

Me tunneme, me tunneme. et vaid headuse kaudu, armastuse kaudu võime lunastuda.

Konn, kuigi istuks kuldsel järjel,
Ta siiski ihkaks lombi järel . . .

Ning inetud hinged ei leia kunagi lunastust, neid kisub ikka sinna, kuhu nad kuuluvad, nimelt — — —

Kõigis, kõigis eluasjus teotsevad nad sellepärast alati salakavalalt, pelgurlikult ning — ebainimsõbralikult!

Elu.

Elama tähendab:

igal uuel hommikul värskelt ärgata, kõike ikka jälle esimest korda näha.

Enda hingamise imet nautida ning täis elavat rahu rõõmu tunda kõigist jumalikest asjust.

Vaimustus on midagi, mis nagu kiir ning jõud meist enesest väljudes ammutab elu kõigist asjust.

Raamatud.

Raamatud on suurte üksiklaste pärandused, kes kogu oma eluaja olid paos ning kes väljendasid oma igatsuse värssides, piltides ning helides.

Raamatud on — suurte inimeste trükitud vaim, trükitud südamed.

Peeter Altenbergi inimesed.

Need on nimelt inimesed, kes on läbi näinud inimvaimu ning inimhinge naeruväärsuse ja kes on jõudnud veendele, et paljud ja teatavasti väga tähtsad asjad on vaid tühilollus.

Kõikjal need üha umbusklikud taipamatud! See fanaatiline rusikatoorus üllama inimese vastu! Altenberg tundis igal hetkel, igal tunnil, igal päeval elu tühjust, naeruväärsust, kurjust, alatust, kuid need, kel pole jõudu seda kõike täiesti taibata, klammerduvad mingi kolli külge, mis hukutab nad loodetavasti kord.

Valesid osta, valesid müüa, valedest elada — toob ainult valu.

Peeter Altenbergi inimesed tungivad lihtsalt üllamalt, sügavamalt inimolu alatusse, naeruväärsusse, silmakirjalisusse ning valelikkusse; ja need teised, kes ei suuda elada tõe elu, tõendavad sellega oma väärtusetu elu argust ja naeruväärt viletsa olemasolu nürimeelsust.

Moraalne.

See nõndanimetatud „korralikkus“ ei ole tänapäeval enam absoluutne mõiste. Pisut kelmust ning alatust tänapäeval sobib juba iseloomule.

Tänapäeval on isegi väga lugupeetud seisukohti, mis nii mõnigi alatu mehena on enesele loonud.

Kuid tagatist kõiksugu alatuste vastu vajame siiski, juba „lähikäimise tehniliste“ põhjuste pärast, kuid mis tähendab see kõik võrreldes nende väärtustega, mis oleme kaotanud rahvasteviha pikkadel aastatel ja ebainimliku sõja läbi.

Häbematute ga kohtudes.

Inimene ei pea olema liialt alandlik, see surub talle pitsati, mis ei sobi inimesele!

Häbematute vastu jäädagu suursuguselt rahulikuks, kuid kus võimalik hoidugem kõrvale nende teelt!

*

Mina ei pea palju inimesist, kel pole hinge, hoolimata nende teadmisest. Inimese väärtust ei määra üksi ta võimine, vaid tema hing ja selle sügavus.

*

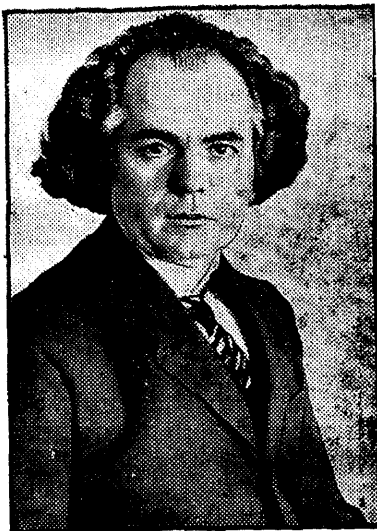
Kui õnnelikult olete te organiseeritud oma sisemises tarbetuses, et te ei märka kõiki neid mõtete asjatuid raiskamisi enda ümber.

Kas te siis ei näe kogu seda naeruväärselt kitsarinnalist primitiivset enda ümber, Jumala näo järgi loodud labastatud olevused!

Age ärge segage vähemalt meid näitamast teile asju, nagu teie neid ei näe.

*

Soovitame suitsetajaile kõrgeväärtuslisi **A/S. „LAFERME“** paberosse ja tubakaid.

Jan Kubelik,
maailmakuulus viiulikunstnik, kes
ka Tallinnas on esinenud, sai hiljuti
50. a. vanaks.

Igatiis tahaks teisele kätte tasuda oma enda puuduste eest.

Kuid ta kuulub seltskonda . . . ja kui ta siiski tasub kätte, siis muutub ta alatuks!

*

Ma ei ole arstiteadlane, kõige enam vaid lihtne hingetundja ja minu tõendus põhjendab vaid vaatlusel:

Inimese halvad omadused tulevad enamjaolt kirjutada tema halva seedimisaparaadi arvele.

Sellepärast toimivadki nad salalikult, pelgurlikult, ebaõilsalt, ebainimsõbralikult!

Nad tahavad ikka millegi eest kätte tasuda, saatus aga tasub neile kätte!

*

Meile pannakse tihti pahaks oskamatus „huntidega kaasa uluda“. Ja mõneski seltskonnas tehakse end sellega päris võimatuks.

Luuletaja aga võib vaid inimestega kõneleda.

„Huntidega kaasa uluda“ — selleks on olemas teised, kes seda suudavad.

*

Kõik kuri maailmas tuleb ebaõiglusest. Ent inimsoo põhimõte on siiski headus,

milliseks tõsiseks otstarbeks sünnimegi maailma, ja mitte halbust, mis viib vägivaliani.

Kahjuks on meil ikka veel t ü r a n n e , suuri ja väikseid, kes muudavad lühikese maapealse viibimise ebailusaks, ebavabaks ning ebaüllaks. Ei ole julmemat t ü r a n n i kui see, keda inimene kannab eneses.

*

Inimesed on nii valjud ning välised üks-teise vastu. Kuid õhtul, hommikul, olles üksi, nad mõtlevad teisiti, leplikumalt ning soojemalt, ent päev muudab nad jälle kinnisemaks ning kalgimaks.

*

Tahaksin ikka jälle kirjutada armastusest, headusest, inimlikkusest, mida õieti olemaski pole, kuid et nad olemas oleksid!

Igatiis peaks mõtlema, teotsema, kirjutama, jutlustama nende asjade kaudu.

Aga kes teeb seda!?

Kõige enam lepitakse sellega, et nad kusaigil olemas on.

Kuid et mõelda, teotseda, kirjutada, jutlustada, selleks ongi ju olemas luuletajad!

*

On olukordi, mil sind lõpmata valuliselt riivab, et sa ei või aidata teist nõnda, nagu teda tõepoolest aidata tahaksid.

See mõte ei anna mulle sageli rahu ja tekitab mus lõpmata kurbuse, kuivõrd vähe on korraldatud veel kõik maailmas.

*

Päike, meie armas päike ei ole linnas sama mis rannal, väljas, Jumala vanas loodus.

Ta ei armasta inimesi, kes elavad suurtes linnades kokkusurutult kaugel loodusest, ta tahab neid ajada välja nende kitsikusest ning umbusest ja alles väljas, seal on ta vast täiesti see päike, nagu ta tuleb Jumala kättest.

*

Milline arm on ometi uni, mis laotab end vaigistavalt igal õhtul üle piina, mure, kannatuse ning kartuse.

See kosutusjook, mis meid igapäev kinnitab, värskendab, noorendab, uuele elule äratab! Uni! Päevavõitluses kaotatud jõudude püha vastlooja!

Saksa keelest tõlkinud Arma Kristen.

Nõid.

Austria kirjanik **F. Schrönghamer-Heimdal.**

Keegi ei teadnud, kui vana ta oli, see eit.

Nii kaugele kui mälestus ulatas, elutses ta metsa ääres omas onnis, otsis rohtu oma kitsale, kellega ta ühes elas, ja puges peitu, kui mõni kütt või karjane temale lähenes.

Kartus inimeste eest andis temale ümb-
ruses paha kuulsuse. Kus iial mõni loom lõppes, tulekahju tekkis, või lehnad piima ei annud, seal osutasid inimesed sõrmega onni poole metsa ääres ja kirusid:

„See on nõia tegu. Peaks vanakuri ometi kord selle vana lohe ära viima!“

Kui suvel kõu kärkis ja välgud mustast pilveööst looklesid, nii et puud kui kasteheinad paendusid; kui talvel lapsed haiged olid ja palavikus jampsisid, siis osutasid külaelanikud onni poole ja hüüdsid:

„Nõid! nõid!“

Mis ma küsides temast kuulsin, oli: Tema mees, vaene puuraiuja, oli ta rändavate mängumeeste hulgast, kes tookord külast külla käisid, omale valinud ja temaga viibimata abiellunud. Õeldi, ta olla oma iluga vaese mehe võlunud. Nad ehitasid metsa äärde väikese onni, kus nad elasid, ja see olla väga veider olnud, kui noor naine mehe metsas tööl olemise ajal onni ees istunud, viul lõua all, ja oma kodumaa kurbi, tumedatoonilisi laule laulis sellises keeles, millist keegi külas ei mõistnud.

Inimesi kartis ta juba tookord.

Tema kartust seletati aga süüna, kui ta mees juba esimesel abielu aastal metsas surult leiti, kus ta puu alla jäänud.

„Vaadake,“ ütlesid inimesed, „et ta tema ära nõidus! Tema on mehe surmas süüdlane. Loodetavasti lahkub ta nüüd maalt, muidu . . .“

Aga ta jäi paigale.

Keegi ei teadnud, millest ta elas. Muud tal ei olnud kui kits, seened ja marjad metsas, juured ja rohud, metsmesi ja forellid ojas.

Aga neist ei saa ju ükski jumalastloodud inimene elada..

Ja kaks veel öieti mitte. Sest sündis, et lesk naine varsti pärast mehe surma pojukese sünnitas. Kui sellest külas kuuldi, ko-

gusid mõned ärda südamega naised ja viisid nurgavoodilisele jahu ja mune, võid ja saia.

Naine istunud, laps stüles, onni ees ja noogutanud ikka jälle pead ning kogelenud: „Oh sa püha, püha neitsi!“

Ta ei või ometi olla nõid, arvasid inimesed, kui ta püha neitsi nime hüüab. Aga paljud raputasid kaheldes pead ja ütlesid: „Oodake ära. Küll selgub veel kõik!“

Ja selguski: Iial ei kuuldud, kas laps ka oli ristitud ja niiviisi õigeaks ristiinimeseks saanud. Aga see poiss, räägiti, pistnud enesele kohe, niipea kui sõrmi saanud liigutada, viuli lõua alla ja hakanud, nagu ime läbi, toredaid lugusid mängima. Ja ema lõõnud käsi kokku ning hüüdnud nagu kord nurgavoodilisena ikka jälle, ikka jälle: „Oh sa püha neitsi! Oh sa püha neitsi!“

Ime?

Oh! Oh!

Metsaküla rahvas teadis paremini: Sest ühel päeval oli poiss, vaevalt neli aastat vana, kadunud ja ühes viiuliga läinud. Iial ei kuuldud metsaonnist enam viiulinängu.

„Mis ime?“ küsisid paremini teadjad nüüd. „Seda pole olemaski! Ema nõidus temale selle oskuse külge. Muud midagi!“

„Jah, ja mustlaseveri ajas ta välja maailma. Kui ometi vana ka kaoks!“

Aga see ei kadunud.

Ta jäi, istus ukse ees ja pomises oma palveid või mis need olid: „Oh sa püha neitsi!“

Nii möödus aeg. Aastad. Aastakümned. Pool aastasada ja enamgi. Külas elas juba kolmas põlv, seitsaadik kui nõid oma onnis elas. Keegi ei teadnud, millest.

Ta ei tulnud iial külla, ei kerjanud, lükas armuannid tagasi, mis talle esialgul veel toodi, kuni neid enam ei pakutudki. Millest ta siis elas?

Kas oli vaja veel paremat tõendust ta nõidusele? Näete!

„Oh sa püha neitsi!“ lendasid veendunute pilkesõnad läbi talviste tubade. „Nüüd on ta küll vist juba sada aastat vana. Ja vanakuri ei ole temale ikka veel järele tulnud.“

Soovitame suitsetajaile kõrgeväärtuslisi **A/S. „LAFERME“**
paberosse ja tubakaid.

Peer Evind Svinhufvud,
uus Soome peaminister, kes tuli sellele kohale võimsa Lapua liikumise mõjul, et panna maksma parlamendi kaudu uusi seadusi, mis kaotaks kommunismi Soomes.

„See jääb siia viimse päevani!“

„Ja meie, vaevatud külainimesed, peame enneaegu surema. Issand Jumal, kui meie ka oskaksime nõiduda!“

Mina otsustasin seda nõida kord ta metsaonnist tähele panna, kas ta tõesti nõid on, kel surnupead, ussid ja öökullid toas, nagu seda muinasjutud teatavad. Juba enne päikest lamasin ma kanarpikus, et ta mind ei näeks, mina teda aga seda selgemini.

Ja kui päike oma esimesed kiired metsale saatis, nägin teda onnist väljuvat, põl-

vili langevat ja käsivarred taeva poole sirutavat :

„Oh sa püha neitsi! Oh sa mu poiss, tule! Tule oma viiuliga ema juurde! Et ma sind veel kord näen! Et sa mu silmad suleksid, enne kui ma koju lähen sinu isa juurde! Oh sa püha neitsi!“

Mu kehast jooksis värin läbi, häbistatult roomasin ma tema nägemisepiirist välja ja jooksin külla oma püha teadmisega: Tema ei ole nõid! Oh sa püha neitsi, aita teda, et ta veel kord näha saaks oma poega!

Ja siis sündis ühel päeval — külas sünitas see suure liikumise, — et metsaonnikse ees istus keegi peen härra, viul lõua all, ja nõid tema jalgede ees, käed püsti: „Oh sa püha neitsi!“

Körtsis istus keegi härra maakonnaavalitusest, kes võõra siia juhtinud, ja jutustas igale, kes seda teada tahtis:

„Jah, see on nõia poeg, kes kord ühes viiuliga siit plehku pannud. Kunstnikuveri! Ja nüüd on ta linnas professor, elab palees, omab aunimed ja ordu tähed ja kuningas kutsub teda oma lauda, Juhuslikult on ta oma ema asukoha teada saanud ja tema juure rutanud, et teda viia siit metsaonnist oma paleesse!“

Ja kui õhtu saabus, tuli nõid külla, poeg käekõrval, ja kuulutas iga maja ees:

„Oh sa püha neitsi! Ma teadsin seda! Teadsin!“

Ja ta silmades säras taevalik helk, nii et inimesed aupaklikult tema poole kummardusid:

„Jah, nüüd teame seda. Ei tema ole nõid. Sangar on ta, püha sangar!“

Eestimaaale.

Eroin Uibo.

*Mult võta püham vanne:
sind kaitsta eluteel!
Mult võta viimne vanne —
mu kindel mehemeel.*

*Mult võta kõik mu truudus
ja kõik mu anduvus,
mult võta hing, ta ausus —
ja kõik mu armastus!*

Unustatute saar.

Ameerika kirjaniku **George Barr'i** romaan.

7

7.

Võitlus metsas.

Leitnant Platt ja ta kaksteistkümmend merimeest „Doraine'lt“, relvastatud püsside ja revolvritega, kes olid läinud mõlemaid kurjategijaid otsima, tulid tühjade kätega tagasi. Nende seas oli mitu haavatut. Üks madrus oli saanud haava käevarde, teine reide. Nende juhtumused olid varsti jutustatud.

Neid oli metsalaagri läheduses elava tulega vastu võetud. Mendez ja Domenico olid end vististi köidikutest juba vabastanud, kui Crust ei olnud valetanud, tõendades, et nad kinni sidunud. Nad olid raskesti kättesaadavas kohas laagri taga, kaljude keskel, kaitset otsinud ja ei jätnud algusest peale kellelegi kahtlust, et tahtsid oma elu kallilt müüa.

„Mulle selgus muidugi kohe,“ teatas Platt, „et mõlemad ei tahtnud elusalt mu kätte langeda. Võitluse lõpus ei võinud aga algusest peale kahelda, sest mõlematel oli ainult paar revolvril ja piiratud määr laskemoona. Piirasime nad ümber, nii et nad põgeneda ei saanud, ja hoidsime neid püssidega kauguses. Vahepeal saatsin kaks paremat laskurit puude otsa, kust nad tule avasid. Mehed võitlesid viimase silmapilguni. Matsime nad üleval. See on ehk parim lahendus.“

Tal oli õigus, sest kõik katsusid sündmust võimalikult kiiresti unustada, ja kui lähenes Ülestõusmisepäeva, ei kõnelenud sellest enam keegi. Keegi ei tõstnud enam küsimust, kas mõlemad olid süüdi või mitte. Nende ülalpidamise järele oletati, et nad olid süüdi, ja kui mitte, siis ei oleks süüdlasi enam kätte saada võidud.

Ülestõusmise pühapäev oli selge ja hele peale peaaegu kaks nädalat kestnud vihmast ja tuulist ilma. Kogukonnamaja oli asunikke täis. See oli ehitus, mida kasutati igaks puhuks. Pühapäeval oli ta kirik, äripäevadel enne lõunat kool, õhtul seltskondline saal; kui tehti muusikat või anti lavaetendusi, oli ta kontsertsaal või teater.

Ilusa ilma tõttu peeti pidustus vabas õhus. Isteid ei olnud. Kõik seisid paljapäi.

Percival ei võtnud osa etendustest, kuigi oli seda lubanud lady Marionile. Tütarlaps ei olnud peale viimast kokkupõrget temaga enam sõnagi vahetanud, vaid teda vaevalt tummalt teretanud. Neis oludes oli ta vaikides kaastegevate ridadest tagasi tõmbunud. Ta seisis pealtvaatajate hulgas, kuid nii, et võis lady Marioni hästi näha. Päike mängis Marioni juustes ja selle õnnisturikka soojusejagaja kiired lasid neid igas kul-lavärvingus särada.

Jutukas Nickelby oli Percivali naaber ja ajas sellega kaunis ühekülgse juttu, ka ettekannete ajal.

„Kas teate, mis see laul maksaks, kui oleksime nüüd New-Yorgis,“ ütles ta, kui signora Careni oma toreda sopraanhääle pehmet sulavust kuulda lasi, kuna Battisti teda klaveril saatis. „Alla viietuhande dollari ta seda ei teeks. Viistuhat dollarit. Jumal teab, millal hoian tüht dollarit käes ja tean, et selle eest midagi võin osta. Ütlesin täna hommikul Morris Scheinile . . .“

„Pst!“ sisises paks brasiillanna esimeses reas ja Nickelby vaikis silmapilguks. Kuid ta jätkas juba teisel silmapilgul, kuigi sosinal.

„See oli teil suurepärane mõte, et lasete kogukonna esinduse valida. Sellega võtate inimestelt, kes salaja teie vastu ässitasid, et olete hakanud diktaatoriks, igasuguse süüdistuse aluse. Teid valitakse muidugi kuberneriks. Kuidas jagate ministrikohad? Rahaministrit me ei vaja, sest meil ei ole raha, aga . . .“

„Pst!“

Seekord vaikis Nickelby veidi kauemini, kuid ta jutulõng ei katkenud. Kui ta uuesti alustas, oli ta uue suuna võtnud.

„Lady Marion on täna jälle piltilus, eks ole?“ ütles ta. „See Varenne on õnneseen. Tal peab olema mõned miljonid oma raha, emalt päritud. Ja siis sugukond. Ühel pool Inglismaa peenem aadel ja ema poolt kõige parem, mis meil on Ameerikas. Ei ole ime, et parun ta järele on meeletu. Ta tädi soo-

Soovitame suitsetajaile kõrgeväärtuslisi **A/S. „LAFERME“**
paberosse ja tubakaid.

dustavat teda, öeldakse. Ja lady Marion ise näib teda heameelega sallivat. Vähehalet on nad nüüd alati koos. Te tahate minna, Percival? Kuhu?"

Percival ei vastanud, vaid rühkis inimhulgast välja ja sammus metsa poole. Seal peatus ta, toetudes puule. Kõik nägid teda, ka Marion Venor, kes talle mõned pilgud heitis.

Parun Varenne oli ta kõrval, kui nad peale pidu koju läksid. Ta vaatles lady Marionit ilusat profiili, kuid kõneles alles, kui nad olid teistest eemal.

"Kui rahal oleks siin väärtust, kulutaksin palju, et teada saada, mis teie mõtlete, Marion," algas ta.

Tütarlaps tuksatas. "Mu mõtted ei ole müüdavad," vastas ta.

"Kuid ma tohin arvata, eks ole! Te kaalusite praegu, kas teatripoos, mille võttis meie sõber Percival metsaserval, oli meeleldi tehtud või mitte."

"Ma ei usu, et ta mõtles sarnasele mõjule," vastas lady Marion peaaegu ägedalt. "Teie ei taha temas nähtavasti midagi head näha, parun Varenne. Olge õiglane, ta on täis mees, keda meie vajame. Kus oleksime temata, küsin teilt? Häbenen, et olin ta vastu nii eemaletõrjuv. Pealegi armastab ta mind, tean seda, ja . . ."

"Aga, Marion, teie . . . teie . . ."

"Näen, et olete shokeeritud, kuid ma ei hooli sellest. Te tahtsite mult täna vastust. Te saate selle. Mu vastus on: ma ei abiellu seni, kui oleme siin. See on mu kindel otsus." Varenne kahvatas ta sõnu kuuldes.

"Teie ei tea, mis ütlete, Marion," hüüdis ta. "Te olete mu peale pahane. Kui mõtlete järele . . ."

"Mul oli selleks aega küllalt," katkestas teda Marion. "Andestage, et äratasin teis lootusi, see on naiste viis, kui ei jõuta otsusele ja tahetakse oodata. Ma ei armasta teid ja selle vastu ei saa parata."

"Mõistan," ütles Varenne. "Te armastate teist. Kui see on mees, keda arvan mina, siis on teie vaev asjatu. Ta on juba kindlates kätes. Teine naine on talle ette jõudnud."

Varenne nägi rahuldusega, et veri kadus Marionilt näolt, ta teadis, et oli puudutanud haiget kohta.

Marionit hinge sügavuses puhkas armuka deduse mürk, mille olemasolust ta uhkus teda siamaani ei olnud lasknud teadlikuks saada. Püüdes põhjusi leida Percivali vihkamiseks, oli ta tihti annud vaba voli oma ettekujutusele Percivali ja Olga Oboski suhtes, ja Varenne sõnad näitasid talle, kui

palju ta arvatud vihavaenust põhjenes tunnustamatul armukadedusel.

Ta vaikus tükk aega, sest kartis, et ta häälekõla ta ära annab. Kui ta oli oma enesevalitsuse tagasi saanud, vastas ta:

"Teie ei tarvitse maad kuulata, parun Varenne," ütles ta võimalikult ükskõikselt. "Tean, kellele sihite, kuid mulle on täitsa ükskõikne, kas teatav härra on kindlates kätes või mitte. Kui aga kahtlustate mr. Percivali ja Olga Oboskit, on teie kohus avalikult öelda. Olen küllalt vana, et seda kannatada, kui asju nimetatakse nende õigete nimedega."

"Et mõistsite nii kiiresti, mida arvan, siis ei vaja ma üksikasju. Te näete ja kuullete sama hästi kui mina."

"Ütlesin teile juba, et ta mind armastab," vastas Marion. "Kas võib mees ühel ajal kahte naist armastada?"

"Ma ei taha tõendada, et ta armastab Oboskit," vastas Varenne, "sest see ei ole tarvilik. Ehk aitas sellestki, et ta Oboskile vastu ei pannud, kui see teile midagi ütleb."

"See ütleb mulle midagi, kuid ma ei usu seda. Usaldan täielikult mr. Percivali vastupanujõudu."

"Ja ma veel rohkem madam Oboski võimeid seda vastupanujõudu murda," vastas Varenne kätinilise naeratusega. "Igatahes on tõsiasi, et mõlemad õöl, kui sündis kuritegu väikese talutüdruku kallal, Olga Oboski majaukse läheduses üksteist kaisutasid."

"See on vale, parun Varenne!" hüüdis Marion ägedalt.

"Kare sõna, Marion, ja teenimatu," vastas Varenne. "Mu usaldusmees on asjas kindel. Ma ei või teda küll nimetada, kuid see ei ole tarvilik."

Percival ei salgagi, et oli ilusa Olgaga koos. Ta isegi nimetas seda, kui jutustas, et oli näinud kahte jooksjat.

"See on vastutamatu, et ütlete seda usaldusmehele toetades, keda teie nimetada ei taha, parun Varenne. Ärge unustage ka, et Olga Oboski on mu sõbranna."

"Ah," hüüdis Varenne, "see lihtsustab asja. Ta näitab end kahtlemata selle sõpruse väärilisena, andes teile välja mr. Percivali, kuigi veidi vigastatult, aga garanteeritult . . ."

"Mitte sõna rohkem!" hüüdis Marion ägedalt. "Kuulsin küllalt. Ei, ärge mulle järgnege, leian üksi oma tee."

Ta pööras ümber ja jooksis oma maja poole. Varenne vaatas talle järele, kuni ta kadus onni. Sees langes Marion nuuksudes voodile.

8.

Bobby annab saladuse välja.

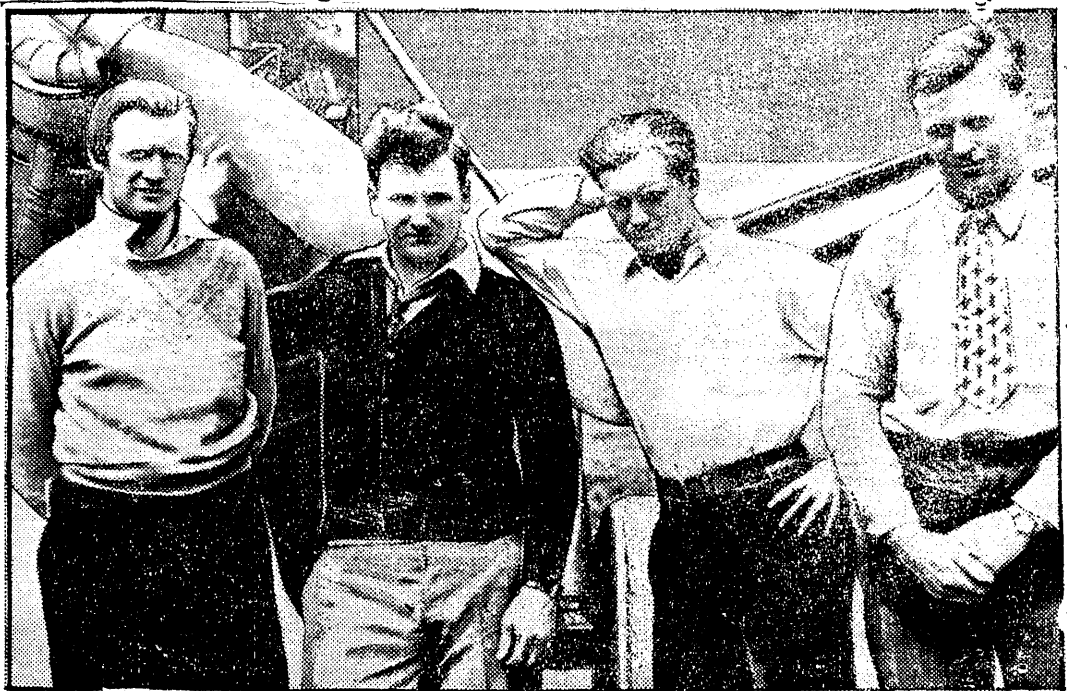
Bobby Ray, teemandi varas, oli olnud teatavas kauguses äreva sõnavahetuse tunnistajaks Marion Venori ja parun Varenne vahel.

Kui see tast möödus, hakkas ta kõnelema: „Mis oli lahti, Bill?“ küsis ta. „Kas saite nina peale?“

Bobby kombeks oli igailhte asunduses, hoolimata seisusest ja usutunnistusest ni-

Siis vajus ta mõttesse. Võitlus Varenne ja Percivali vahel lady Marioni pärast ei olnud jäänud saladuseks sellele heale inime-tundjale, kes oli Bobby Ray kunsti tõttu, et muutis võõra omaduse omaks, ja ta poolehoid kuulus Percivalile. Ta teadis midagi Varennest ja uskus, et see midagi õigel kohal esitatuna Percivalile kasu tooks. Sellepärast asus ta teele lady Marioni majapoole.

Uksel juhtus ta kokku selle tädiga, kes praegu pidult koju tuli. Ta oli hämmastunud, kui tundis küllastaja ära.

Ameeriklased vennad Hunterid,

kes viibisid oma lennukiga „City of Chicago“ vahetpidamata õhus 553 tundi ja 40 minutit ületades seega senise maailmarekordi kestvuslennus. Maandumise põhjuseks oli õlijuhe katkenemine, mille tõttu nad ei saanud täiendada õhus lennuki õlitagavara.

metada Billiks. Ainult juudi soost asunikude juures tegi ta erandi, nimetades neid Isaakiks.

Varenne heitis talle põlgliku pilgu.

„Minge kuradile!“ urises ta ja läks oma teed.

Bobby hõõrus lõbusalt lõuga.

„Muutume aegamööda demokraadiks,“ pomises ta. „Kahe kuu eest ei oleks ta vastanudki.“

„Mida soovite?“ küsis ta.

Bobby Ray tõmbas viisakalt kübara.

„Tahaksin preilile midagi öelda,“ vastas ta. „Nägin, et ta sisse läks, teie ei tarvitse sellepärast kinnitada, et teda ei ole kodus.“

„Aga ta on väsinud,“ vastas mrs. Vanderlip. „See oli talle raske päev. Tulge teinekord tagasi.“

„Kes seal on, tädi?“ kostis hääel seest.

„Bobby Ray,“ vastas külaline tädi asemel.

Soovitame suitsetajaile kõrgeväärtuslisi **A/S. „LAFERME“** paberosse ja tubakaid.

Professor Veraart,
kunstlise vihma leiutaja, tegi tagajärjekaid katseid Hollandis kunstlise vihma tekitamisega. Nüüd tahab vihmameister ka Berliinis näidata oma leiduse võimeid.

„Te tulete halval ajal, mr Ray,“ tähendas mrs. Vanderlip tõrjuvalt. „Parun Varenne tuleb kohe ja . . .“

„Ma ei usu mitte,“ katkestas Bobby Ray hirvitades. „Küsige preililt kas mul on õigus või mitte.“

„Tulge sisse, Bobby,“ hüüdis Marion.

„Aga Marion,“ ütles tädi, „kas sa ei tea, kes . . .“

„Ta teab seda, võite võtta selle peale mürki,“ tähendas Bobby Ray. „Kuid ma ei tulnud, et talt ehteid varastada, sest esiteks, milleks vajan seda siin, ja siis olen polit-direktorikoha kandidaat. Mister Percival seadis mind ise üles. Ta on kaval, väga kaval mees. „Bobby“, ütles ta mulle, te olete kõige osavam kelm, keda tunnen, ja mida teie kurjategijatest ei tea, võiks mahtuda kirjamargile. Sellepärast teeme teid Trigerisaare sheriffiks. Tark, eks ole? Kuid ma ei tahtnud sellest kõnelda. Tahaksin öelda preilile midagi parunist, mis teda huvitab.“

Marion oli tulnud vahepeal kõrvaltoast ja palus külalist istet võtta. Ta oli eemaldanud hoolikalt pisarate jäljed, kuid silmad olid tal väsinud ja kurvad.

„Mis on, Bobby?“ küsis lady Marion rahulikult. „Kõnelege julgesti.“

„Too sündmus „Dorainel“, vastas Ray, „kui Percivalil oli väike tüli paruniga, kes

tööd teha ei tahtnud. Usun, et parun teile sellest täielist tõtt ei ütelnud. Kas on mul õigus?“

„Uskusin teda ja sellest on küll,“ vastas mrs. Vanderlip kangelt.

„Ilus,“ ütles Bobby Ray, haarates kübara järele, „siis võin minna. Head päeva.“

„Üks silmapilk!“ hüüdis Marion. „Parun Varenne jutustas meile, et mr. Percival teda revolvriga ähvardanud ja tema peale lasknud. Kas oli see niiviisi?“

„Mitte sugugi,“ vastas Bobby laia hirvitusega. „Ümberpöörduks oleks õigem. Parunil oli revolver ja tema ähvardas. Pauk läks lahti, kui Percival tal relva käest võttis.“

„Täna teid tuleku eest, Bobby,“ ütles tütarlaps. „See oli teist kena.“

Bobby Ray seisatas veel kord ukse juures ja mängis närviliselt kübaraga.

„Näeksin heameelega, kui teie sellest Percivalile midagi ei ütleks,“ tähendas ta lõpuks. Ja kui ta juba väljas seisis, lisas ta endamisi: „Järgmine kord, kui saadad mu jälle kuradile, mu armas parun, pärin sult teed. Tunned seda vist paremini kui mina.“

Üksi jäädes heitis mrs. Vanderlip õetütarele laitva pilgu.

„Sa usud nähtavasti tõesti, mis see poiss ütles, Marion?“

„Muidugi usun ma seda,“ vastas tütarlaps. „Sõna sõnalt.“

9.

Talve algus.

Järgmisel ööl algas äge torm. Merimehed asunikute seas seletasid haistes, et tulevat lund. Tööpoolest oli järgmisel hommikul saar sädeleva valge vaibaga kaetud, lõunavöö talv oli tõsiselt tulnud.

Lapsed vallatasid kooli minnes hõisates lumes. Ta ei valmistanud neile muret ja nad ei teadnud midagi vanemate hirmust neile tundmatu kliima suhtes.

„Kui hea on lastel,“ tähendas Percival lumepallisõja huvitatud pealtvaatajana. „Küsin eneselt tihti, miks me vanemaks läheme.“

„Nähtavasti, et hindama õppida, kui ilus on laps olla,“ vastas filosoofiline Fritz. Siis vaatasid mõlemad murelikult lumemõllu, mis kuulutas aastaaega, mille kestvust ja valjust nad ei tunnud.

Professor van Overschelde ükski ei tunnud sarnaseid muresid. Ta oli täpselt uurinud saare taimestikku ja oli veendunud, et talv on lühike ja mitte vali. Saarel leidis troopilisi taimi, muidugi kõige vastupidavamaid, ja sellest asjaolust tegi ta nimetatud järelduse.

„Meil tulevad ehk mõned lühidad külma- perioodid,“ oli ta kokkuvõtlik otsus, „nagu Florida või Itaalias, kuid see on kõik. Laululinnud jäid siia ja see on hea tunde- märk. Ei, asi ei ole hull.“

Igatahes pidas Kümne nõukogu tarvili- kuks hoolitseda asunikku kullaldase tege- vuse eest talve kestel.

Senine hea meeleolu langes märksa, mida lühemaks muutus päev ja mida kahvatu- maks läks päike. See ei olnud üldiselt tea- tavaks saanud, kuid kaks asunikku olid tei- nud enesetapmise katseid ja üks Brasiilia daam oli närvide vapustuse eel. Ta abikaasa ja kaks väikest last olid Rios.

Arhitekt Fritzi algatusel korraldati võist- lus juhtsõnaga: „Kaunista oma kodu!“ mil- lest mehed kui ka naised õhinal kinni haar- sid. Peeti käsitöölise koolisid, kus täis- kasvanud said õpetust mingisugusel töös- tusalal. Varsti leidis osavaid müürseppi, ehitustöölisi, kivitöölisi, puuseppi, maalreid, lukkseppi ja aednikke.

Nende käte all muutusid majad seest ja väljast ilusamaks. Kadus vilets mulje ja nad muutusid ilusateks suvilateks. Aknad said simsid, eesuksed kivist raiutud astmed. Profes- sor Flettner oli ehitanud hulk vocke ja kangatelgesid, mille abil vanemad naised ja lapsed saarel kasvatatud lina ümber tööta- sid linaseks riideks. See oli ainult jäme riie, kuid väga kohane tööriieteks, eesriie- teks ja markiisideks.

Asunikku mitmekesisest tööstusoskusest arenes aegamööda korrapärane äritegevus. Madam Oboski asutas kübarate salongi, Mrs. Vanderlip daamide õmblusateljee ja tema õetütar, lady Marion Venor hakkas, õpeta- jannaks. Mister Mott, „Doraine“ esimene ohvitser, avas poe, milles müüs, mida profes- sor van Overschelde lubas tubakaks ni- metada. Signora Careni juhatas muusika- kooli ja suur tenor Battisti, teine Caruso, alandas end härrade rätsepaks.

Nüüd tuli tarvidus maksuvahendi järele. Rahvamajanduslased astusid kokku ja kä- sitlesid üksikasjaliselt seda rasket küsimust. Nende nõupidamiste tulemusena kuulutati kõik saarel maksvad valuutad väljaspool kurssi. Sel viisil pidid asunikud oma varan- dust vabastuspäevaks alles hoidma.

• Selle asemel anti uus raha välja, mille katteks oli tööaeg. Üks tund oli üksus ja

üksiku sissetulek olenes ta valmisolekust tööle. „Doraine“ käsipress trükkis rahatähti veerand, pool- ja terveteks tundideks, siis kolmeks, viieks ja kümneks tunniks.

Ajajooksul võidi kuulda Triggeri saarel umbes järgmisi kahekõnesid:

„Mis maksab kübar, madam Oboski?“

„Kakskümmend seitse tundi, mister Bloch.“

Või:

„Andke mulle poole tunni eest tubakat, Mott.“

Või:

„Mis tuleb teil meele, et võtate kingade tallutamise eest kuus tundi, mister Nickelby? Kolm on küllalt.“

Iga asunduse liige üle neljateistkümne aasta on sunnitud tööd tegema. Valik oli vaba, kuid teda pidi kinnitama tööõukogu, muidu otsustas viimane üksiku ande järele.

Seati sisse maks kahe tunni suuruses näda- las, millest tasuti kool, kirik, haigemaja ja valitsus.

Saare kubernerist kuni lihtsa puuraiujani said kõik ühesuguse tasu, kümme tundi päevas. Kolmkümmendtuhat tundi oli kogu rahaväljaminek, umbes viiskümmend iga asu- niku kohta üle neljateistkümne aasta.

Võistlus saare ärimeeste vahel ei olnud lubatud. Iga äriharu jaoks oli ainult üks esitaja. Kõik pidi rahas tasutama. Krediti- süsteem või teised laenumetoodid ei olnud lubatud.

See kaubitsemine mees mehe vahel oli väga lihtne, kuid teda võeti väga tõsiselt. Puudus saagihimu, sest ei olnud võimalust varanduste kuhjamiseks.

„Tunnid“ rändasid ringjooksus valitsuselt rahva sekka ja sealt jälle tagasi. Muidugi oli nende õigeks katteks maapinna ja järve toodang.

„Kas teate, armsad,“ ütles Randolph Fritz kord nõukogu istungi ajal, „usun, et oleme asutanud kommunismi puhtkultuuris. Mis arvate teie, Percival?“

„Võib olla, et meie ühiskonda võib nime- tada kommunistlikeks,“ vastas Percival. „Ni- metan teda suureks perekonnaks. Mis teeme, on võimalik, kuna igatks tunneb teist ja iga üksikut kontrollib kogukond. Kui see ei oleks nii, kui ilmuks varsti meie kalatõiki haugid ja see oleks meie surm. Olge Jumala pärast ettevaatlik sõnaga kommunism, sest kui meie kommunistid ülesleiavad, et tahame

Soovitame suitsetajatele kõrgeväärtuslisi **A/S. „LAFERME“** paberosse ja tubakaid.

midagi selletaolist läbi viia, on revolutsioon lahti. Nad ei salliks, et võtame neilt õiguse tunda end rõhutuina ja rahuldamatuna...

Marion Venor ruttas hommikul vara mööda külatänavat kogukonnamaaja poole, et kooli minna. Kool algas pool üheksa, kuid ta oli enne aega seal, et hoolitseda kaminas tule eest, enne kui tulid lapsed. Peale tema oli veel kaks kutseõpetajannat. Marion Venori all oli kõige noorem klass. Et ainult üks ruum oli kasutada, anti kolmes klassis õpetust järjekorras.

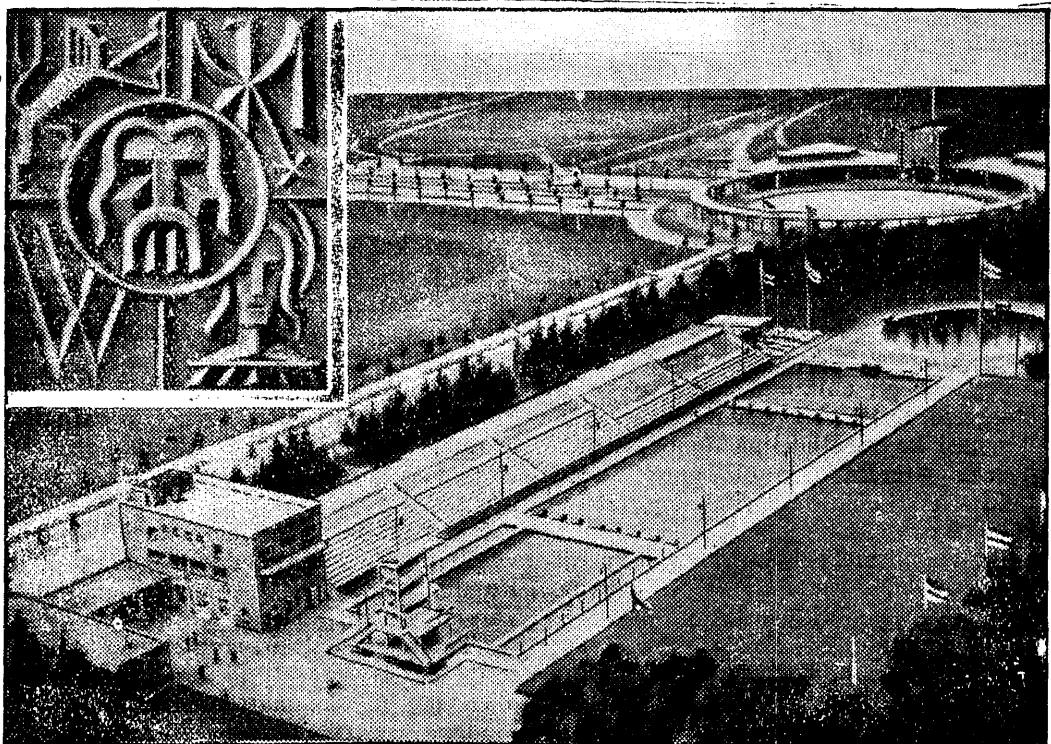
Kui Marion astus ruumi, peatus ta ülla-

„Ma ei uskunud, et olete nii vara üleval, lady Marion,“ ütles ta. „Et parajasti mööda tulid, tahtsin kiiresti tuld teha . . . , lastele, et nad ei külmetaks, kui nad . . .“

Marioni esimene mõte oli olnud teda lihtsa tervitusega mööduda lasta, kuid äkki selgus talle, et tuli oli tehtud tema pärast, et ta leiaks lageda ruumi mugavana eest. Äkiline soojus Percivali vastu haaras teda.

„Mister Percival, kas tohin teilt midagi küsida?“ katkestas Marion ta jutu.

Percival keerutas oma kulunud paanamat käes.

Suur ujumisbassein Breslaus.

Selles basseinis korraldatakse lähemal ajal rahvusvahelist ujumisvõistlust, kus kohtuvad kogu Euroopa parimad ujujad. Üleval nurgas ujumisvõistluste reklaamplakaat.

tunult ukse kõrval. Pingid olid seatud poolringis ümber kamina ja selle ees nägi ta meest põlvitavat, kes õhutas tuld lõõtsaga. Suured halud pragisesid juba lõbusasti.

Marion sules ukse ja astus mehe poole. Alles kui ta jõudis üsna lähedale, tundis ta ära selle laia selja ja mitteajakohase paanamakübara.

Mees tõusis ja vaatles heledasti loitvaid leeke. Nähtavasti rahuldatud oma kätetööst, pööras ta ukse poole.

Kui ta silmas Marioni, kohmetus ta ja jätkas kiiresti teed, kuid peatus peale lühidat viivitust.

„Mul oleks kahju, kui näiksin teile peale-tükkivana, lady Marion. Ma ei teadnud, et kohtan teid siin.“

„Usun seda. Igatahes parim tänu teile tähelepanu eest.“

„Ei ole põhjust tänada,“ vastas Percival. „Mis tegin, ei ole kõne väärt. Te tahtsite mult midagi küsida?“

Marion viivitas veidi, enne kui vastas.

„Jah,“ ütles ta häälel, mis ei kõlanud täitsa kindlasti. „Pakkusin teile mõne aja eest meie endist sõprust. Te lükkasite pakumise tagasi põhjendusega, mida kaudselt

uimetasite ja mida arvasin mõistvat. Kui armastate mind tõesti . . .“

„Kui teid tõesti armastan!“ kordas Percival kirglikult. „Jumaldan teid, Marion.“

„Kui teie mind tõesti armastate, siis — ei tarvitse teie põhjendust, millele mõtlesite — teie ei tarvitse mu sõprust tagasi lükata. Kuid ma ei mõista, et teie — et teie — mulle jutustati, mister Percival, teid olevat nähtud hilja öösel, kui meie viimast korda kõnelesime — teise daamiga — õrnas kaitsuses. On see tõsi?“

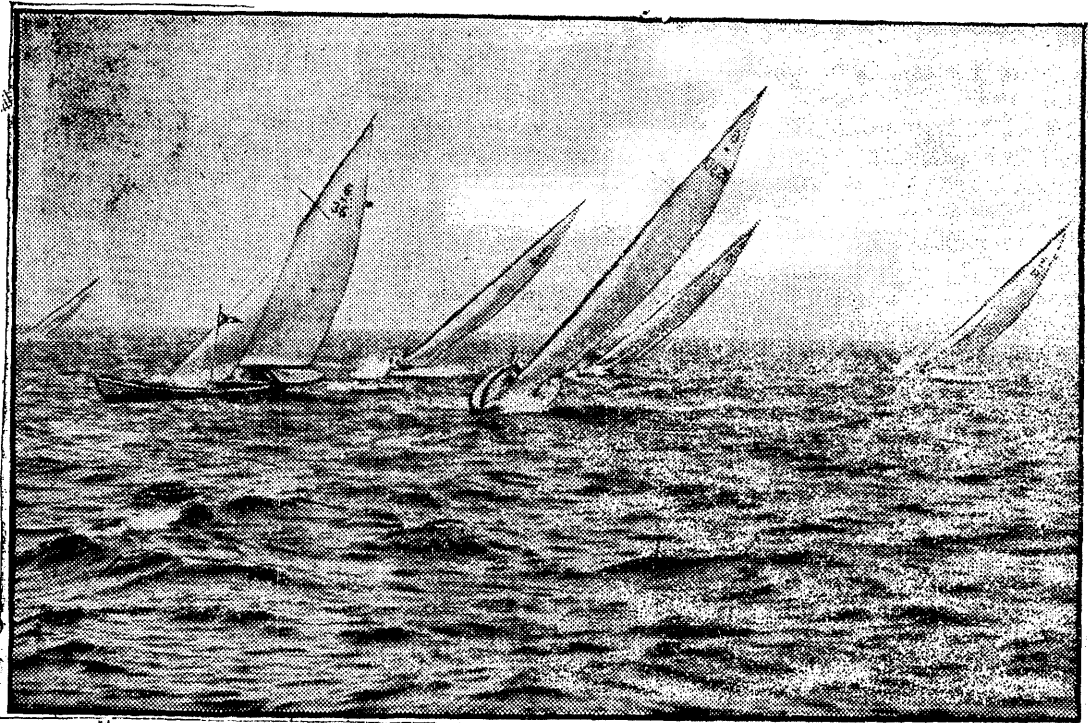
Percival langetas silmad Marioni uuri-

tus. Arvasin, et olite teie. Ja kui mõistsin eksitust, oli liig hilja.“

„Mõistan,“ ütles Marion kibedalt. „Teie ei saanud enam tagasi tõmbuda — või ei tahtnud. Arvan, et see on kõik, mis meil on öelda üksteisele. Palun, minge nüüd, lapsed võivad iga silmapilk tulla. Ma ei tahaks, et mind teiega nähtaks.“

Percival ei liikunud ja vahtis enese ette tühjusse.

„Marion,“ ütles ta tõpuks, „te ütlesite, et mõistate. Kuid see ei ole nii. Ma unustasin end ehk lühikeseks silmapilguks, ma ei salga

Rahvusvahelised purjejahtide võistlused Kiilis, kus 6.- meetril. jahtide klassis tuli võitjaks Hollandi.

vate pilkude ees. Marion võis lugeda sellest ainult süütunnistust.

„Ah,“ hüüdis ta, „ma ei tahtnud seda uskuda, kui mulle sellest jutustati. Mis pean nüüd uskuma, peale teie praegust kinnitust? Kõnelege ometi! Kas teie ei näe, et ootan teilt seletust?“

„Võin ainult ühte öelda,“ vastas Percival aeglaselt ja hääletult, „et see oli eksi-

seda, kuid ainult silmapilguks. Südames olin teile ikka truu.“

Mis ta ütles ja eriti, kuidas ta seda ütles, kõlas nii ausalt ja avameelselt, et Marion muutus pehmemaks. Ennekui ta aga leidis aega sellele tundele järele anda, avati ettevaatlikult uks ja Olga Obski pistis pea sisse.

„Oh!“ hüüdis ta iroonilise naeratusega.

Soovitame suitsetajaile kõrgeväärtuslisi **A/S. „LAFERME“** paberosse ja tubakaid.

„Monsieur Percival ja lady Marion kahekesi. Nägin lumes jalajälgi, mehe ja naise jälgi. On see väga uudishimulik, kui tulin vaatama, kes need huvitavad jäljed tegi? Igatahes lisasin omad juure ja kui nüüd inimesed mööda lähevad, ei näe asi enam nii kahtlane välja. Kuid ma lähen jälle. Tean, et olen ehk üleliigne.“

Sellega kadus venelanna nii kiiresti kui oli tulnud. Percival ja lady Marion seisisid vaikides vastamisi ja ei liikunud. Kui väljas kostsid rõõmsad lapsehääled, ajas mees enese sirgeks.

„Kas saadate mind niiviisi ära, Marion?“ küsis ta. „Kas teil ei ole vastust minu jaoks?“

Marion vaatas talle tõsiselt ja kindlalt näkku.

„Ainult üks,“ vastas ta, „et ma ei soovi muud, kui võimalikult ruttu sellelt saarelt lahkuda.“

*

„Trigger-Saare-Kulleri“ järgmine number sisaldas teate, mis oli trükitud kõige suuremate tähtedega, mis olid olemas „Doraine“ ladumiskastis.

Viimasel nõukoguistungil, algas see, olivat mister Percival seletanud, et olevat aeg asuda ammukavatsetud laeva ehitusele ja teha katsed ehitada „Doraine“ raadiojaama jäänustest ja reservosadest traadita jaam.

„See seletus,“ nii kirjutas leht edasi, „leidis teiste nõukoguliikmete täie heakskiitmise ja äratas asunduses kahtlemata suure vaimustuse. Otsustati asutada Mott-sadamasa uus asundus, mille valmisaamisel ettevõetavate tööde jaoks vajalised tehnikud ja kutsetöölised võiks kolida sinna. Mister Mott ja mister Percival asuvad ühiselt selle juhtimisele. Et täielikult sellele ülesandele pühenduda võida, on mister Percival asunduse valitsemise üle annud oma asetäitjale advokaat Malone'ile.“

Tihedad rühmad asunikke seisisid kogu päeva kogukonnamaja ees, mille mustale lauale oli löödud „Trigger-Saare-Kuller“, see ainulaadiline leht, mida paberipuudusel trükiti ainult ühes eksemplaaris. Kõik imestasid Percivali äkilist meele muutust, kes seni oli seletanud küsimustele ehitatava laeva asjus, et puud ei ole veel küllalt kivid ja enne tulevad teised tööd korraldada.

Ainult üks mõistis, kuid ta pidas enesele, mis teadis. Uhke naeratus lehvis ta huulte ümber, kui luges „Trigger-Saare-Kulleri“ teadet, kuigi see teda nii ei rahuldanud, kui ta uskus.

Ka Olga Oboski ei olnud oma oletustega

Percivali meele muutuse põhjuste üle väga kaugel tõest ja avaldas seda oma värvimatul viisil, kui kohtas Percivali mõned tunnid peale „Kulleri“ ilmumist.

„Te tahate meilt lahkuda, monsieur Percival,“ ütles ta. „Kelle peale olete pahane? Meie kõikide või ainult ühe teatava daami peale?“

Percival võis ainult uuesti imetleda venelanna nägijalikku inimtundmist. Ta avaldas mõtte, mille kohta tema veel ei olnud seisukohta võtnud.

„Mispärast peaksin pahane olema?“ vastas ta põiklevalt. „Ma ei tea selleks põhjust.“

„Teil seda ei olegi,“ vastas tantsijanna, „kuid oma äraolekuga muretsete põhjuse. Eemalolijad on, nagu teate, alati ülekohtus. Igatahes tunnen inimest, kellele teete sellega suure teene. Ma ei tarvitse teda nimetada, kuid ta kasutab juhust mitmekülgselt. Olge ettevaatlik, monsieur ja pidage meeles, et hoiatasin teid.“

10.

U u s v ö i m u k a n d j a .

Põhjas oli jälle tulnud talv, kuid Triggeri saar uhkustas haljas suverüüis. Veel üheksa kuud olid möödunud „Doraine“ laevahädalistel, kuid suurest maailmast ei olnud tulnud elumärki. Kuid vahepeal oli mõndagi juhtunud nende maapaos.

Betty Cruse, telegrafisti naise haa juure olid tekkinud teised. Ainult lihtsad puuristid tähendasid neid peale ühe, mida ehtis kunstiliselt raiutud kivi. Sellele oli graveeritud „Kapten Trigger.“

Oli olnud kaks rikkalikku lõikust ja põlud olid korda seatud kolmanda jaoks. Viljaaidad olid maapinna viljaga täidetud, aiad haljendasid ja õitsesid, kaubamajas seisis tihedad riulid täis puuvilja, mett ja konserve. Nende jaoks kasutati plekk-karpide puudusel savipotte, mis näisid valmistatud kiviajajärgu mudelitel. Veski jõekaldal töötas kümme tundi päevas ja sepi-kõrast kostis vahetpidamata vasarate lõbus mürin.

Korraldatud tegevus oli loonud töökergenduse ja asunikud leidsid aega lõbustuseks ja spordiks. Kaks jalgpalli — ja kaks hokeimeeskonda võitlesid saare meistritiitli pärast. Oli olemas spordiplats kergeteetika jaoks, mida igal moel harrastati. Tennisest ja golfist tuli nende mängude pool-dajatel loobuda, sest et ei saadud muretseta tarvilikke spordiasju.

Väliselt oli Triggeri saar rahu ja hea-

käekäigu paik — kuid ainult väliselt. Olid sündinud mõned olulised muudatused. Kadetus ja rahulolematuse olid paljude asunik- kude südamest tõrjunud endise kogukond- lise meele ja töörõõmu. Äkki leiti, et seni- sed tööd olid luhtunud või üleliigsed, et oleks võidud jääda „Dorainele“, mis ikka veel puhkas rahulikult oma kaljusängis, ja et oleks pidanud kohe algama laeva ehitami- sega. Mitmed raisatud kuud olevat nii- viisi asjatult möödunud. Laevahädalised oleks vahepeal enesevaevamise asemel või- nud elada laiska elu ja jätta vabastustööd „Doraine“ meeskonna hooleks, kes seisis laevaomanikkude palgas ja kelle kohuseks need tööd olid.

Nende süüdistuste allik, mis olid kõik selgesti sihitud Percivali vastu, jäi algul tumedaks, kuid selgus, kui leidis rohkem pinda, ja mõne aja pärast ei võinud keegi enam kahelda, et parun Varenne ja ta pool- dajad, kelle keskel paistis silma eriti Ma- nuel Crust, olid liikumise ajavad jõud. Nad tõendasid muu hulgas avalikult, et Perciva- lil, kel ei olnud maailmas midagi kaotada, otsustades viisi järele, kuidas ta tuli „Do- rainele“, ei olnud mõtetki pääseda saarelt, kus tundis end näilikult hästi ja et ta sel- lest nüüdki ei hoolivat, kuigi askeldavat laevaehitusega, mis olevat ainult selleks, et venitada ja paremaid inimesi sellest ee- mal hoida.

Neid jutte ei uskunud algul enamus asu- nikke, kuid nad leidsid tõendust rasketest pettumustest, mis tulid ilmsiks Mottsada- mas.

Lipumäe tipule oli ehitatud suure vaeva ja kannatusega jaam, mis ühel päeval, saa- detud ülevoolavatest lootustest, sisse õnnis- tati ja siis tund tunni järele teateid õhku saatis, ilma vastukaja leidmata. Ulatusvõime olevat väike ja olemasolevate vahenditega vaevalt tõstetav, seletasid teadlased. Nende töö kogu tasu oli, et püüdsid aegajalt mõ- ned telegrammid kinni, nõrgad ja vaevalt mõistetavad nagu teadaanded vaimudeilmast. Vaimustus, mille olid algul aratanud need elumärgid välisilmast, oli kiiresti haihtunud ja annud aset tumedale resignatsioonile.

Leitnant Blatt, kes juhatas raadiojaama, töötas väsimatult selle parandamise kallal edasi, kuid väljavaated olid, nagu ta pidi tunnistama, väga väikesed.

Teine, raskem hoop tabas asundust, kui väike laev, mis oli tõusnud „Doraine“ ehi- tusmeistri ja enam või vähem asjatundlik- kude aitajate kätest, tihel ööl selgitamatu põhjusel ära põles. Kuigi kahtlemata oli tegemist hooletusega leidsid jutud, et alus ehk laev teatavate isikute poolt pahatahtliselt on hävitatud, raskesti kannatada saanud asunik- kude seas lahtiseid kõrvu.

Keegi ei olnud õnnetum laeva nõgiste ahervarte juures kui Percival, keda salaja süüdistati, kuid isegi kahekordne õhin, mil- lega ta asus uue, suurema laeva ehitami- sele, ei suutnud kaotada ärganud umbusald- dust.

Valitsev rahulolematuse leidis avaliku väl- jenduse kogukonna esinduse valimistel, mida korraldati „põhiseaduse“ järele iga veerandaasta järele. Iga valimisega muutus senist „valitsust“ toetav enamus väikse- maks ja see oli ainult aja küsimus, millal vastaspartei asus asunduse kogukonnajärgi. Advokaat Malone tõi, kuikülastas asundust Mottsadamas, ikka ebasoodsamaid teateid.

„Meie asi on halb,“ ütles ta kord enne valimisi Percivalile. „Jumal teab, Fritzil oli õigus, kui teid hoiatas meie asundusest miniattüürriiki teha. Mispärast ei jätnud teie kõik niiviisi nagu oli? Üksvahe olid vali- mised kaunis kena mäng, nad andsid inimes- tele vaimlist tegevust, kuid nüüd on asi tõsine. Seekord pääseme vaevalt läbi.“

Malone jalutas väikeses ruumis, mis oli Percivali kodu, närviliselt edasi ja tagasi. Ilma vastust ootamata jätkas ta:

„Mis mind teeb kahtlevaks, on asjaolu, et Varenne ja Crust nüüd veel, kui teie laev on peaaegu valmis, püüavad võimu. Võin seda ainult sellega seletada, et neil on midagi mõttes. Peate midagi tegema, Percival. Usun, kui näitaksite end tiheda- mini meie asunduses ja kõneleksite koos- olekul, siis meie asja veel vks päästa.“

„Kõnelete nagu poliitik. mu armas Ma- lone,“ vastas Percival. „Mis on meie asi? Ometi kõikide asi ja ma ei mõista, milleks seda vaja on päästa, kuna meie enam ees- otsas ei seisa.“

„Ärge olge nii kindel,“ vaidles Malone vastu. „Varenne ja eriti Crust on kõige peale valmis, kui pääsevad võimule.“

Percival pööras oma naeratava näo kti- lalise poole. (Järgneb.)

Soovitame suitsetajaile kõrgeväärtuslisi **A/S. „LAFERME“** paberose ja tubakaid.

Tõtt ja nalja.

Edgar Wallace'st

jutustatakse, et ta ainult siis võivat töötada, kui suitsetab.

„Kahju,“ ütles Bernard Shaw, kui sellest kuulis, „et keegi teda veel pole suitsetamisest võõrutanud.“

Vabandus.

„Teie, mis teie seal luku kallal urgitsete?“

„Ah, härra kordnik, leidsin siit mõne päeva eest majavõtme ja nüüd proovin ma, millisele majale ta sobib, et võiksin ta siis omanikule tagasi anda.“

Skandinaavia vanusõnu.

Kui tuleb kevade, loodab isegi post haljumist. Noort luurab, surm, vanal seisab ta silmade ees.

Tuli ükski ei saa edasi põleda, üks naine ükski ei saa tühja juttu vesta.

Tarkadest tibudest ei saa igakord veel tarku kanu.

Fesel jääb eesliks, söögu ta kas või roose.

Ülekohus ei jää vait, ja kui te temal suu kinni pigistate, siis kajab ta metsast kajana.

Oigel ajal õige sõna on kallim kui kalliskivi. Ära maksa rahaga, mida alles ootad; ära söö pala enne, kui ta sul käes on.

Saapaäris.

Ostja proovib saapaid jalga. Ikka jälle. Ikka jälle.

„Nad kõik on teravate ninadega, mina aga vajan laianinalisi.“

„Aga teravate ninadega saapaid kantakse nüüd — see on selleaastane mood!“

„Kahju küll, et teid olen vaevanud,“ vastab ostja, „aga minul on minevaaastased jalad.“

Koondamise-ajajärgul.

Olgu mees kui tubli tahes,

süü tal seisab veas kahes :

ta ei ole o m a mees,

seisab o m a l mehel ees.

Sellepärast jäägu alla,

mingu kohalt, saagu valla !

O m a mees, kui ongi rumal

erakonna ebajumal,

peab saama koha hea,

kuigi temal puudub pea.

Koondada ? Oh, tühi kaja !

Ainult o m a meest on vaja !

Noor majaproua.

„Mõttele ometi, lemmik ! Leidsin täna koha-kontorist ühel hoobil kaks head tüdrukut ja palkasin nad teenistusse !“

„Aga meie vajame ju ainult üht !“

„Muidugi ! Üks neist tuleb homme ja teine alles kaks nädalat hiljem !“

Mõtteid.

Keeltesegadus Baabeli torni ehituse juures on vaid sümbooliks rahvaste omavahelisele mõistmatule vaenule ja rumalusele.

Pillaja süütab küünla tuletiku otsimiseks.

Kuulsale meeste mälestuspäevad ! — Surund annavad elavate edevusele teretunud põhjuse.

Kontserdil.

Kaks meest istuvad kontserdil. Üks neist on muusikatundja, teine ei ole seda mitte. Esimene ütleb :

„Siin on paha akustika !“

Teine nuusutab ja vastab :

„Mina ei haista midagi !“

Vennad Grimm.

Vilhelm Grimm, kuulus muinasjuttude meister, kirjutab :

„Kord hommikul helistas üks arvata kaheksa-aastane tütarlaps meie ukse taga ja küsis härra professori järele. Teener uskus, et tal midagi teateid on tuua, tõi ta mu venna Jakobi juure, kes ta lahkesti vastu võttis ja temalt ta soovi järele küsis.

„Kas olete teie see härra professor, kes on ilusad muinasjutud kirjutanud?“ küsis tütarlaps tõsiselt.

„Jah, mu laps, mina ja minu vend.“

„Ka selle jutu targast rätsepast, kes kuninga-tütrega abiellub?“

„Ja muidugi !“

„Seal seisab aga, kes seda ei usu, maksab taalri !“ jatkas laps kaasatoodud raamatut avades. „Ja kuna ma ei usu, et mõni kuningatütar iial rätsepaga abiellub, siis pean teile maksma taalri. Mulle aga ei anta niipalju taskuraha, et selle taalri saaksin korraga maksta. Siin annan ma teile esiotse ühe krossi. Muu osa tahan ma teile aegajalt tasuda.“

Maalikunst.

„Kui maaler märkab, et ta õieti ei oska maalida, mis ta siis teeb?“

„Läheb kooli.“

„Vastuoksa. Äsutab kooli.“

Kingsepp, jää oma liistu juurde !

Oh puusepp, puusepp, puusepp,

sa olla võid ehk suusepp

ja taevas teab mis muusepp,

kuid ole parem truusepp

oma ametile !

Osutus aiateibaga.

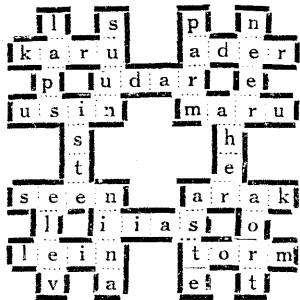
„Kas tohin teile teie juubeliks õnne soovida, härra Laimees?“

„Missuguseks juubeliks?“

„Teie olete täna 25 aastat minu peremees !“

Ristsõnade mõistatuse lahendus.

Nr. 11 (197).

Kuldaurahadega kroonitud kohvitööstus

Tallinn,
Teliskivi 44.

„ESTO“

Tel. 22-69.

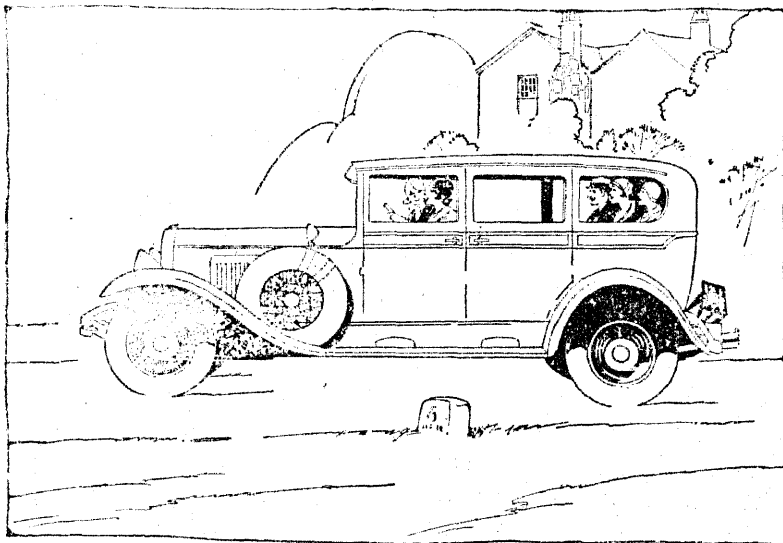
Soovitab perenaistele hästituntud peene ja puhtamaitsetisi **vilja-** ja **oakohvisid.**

Kauba headuse eest vastutus.

Tapeediladu J. WEELMANN

Tallinnas, V. Tartu m. **22,** (omas majas)
Osakond S. Tartu m. telefon 5-82

REO*

REO MOTOR CAR COMPANY—LANSING

Ainuesindaja

Kaub. & Tehnika
kontor

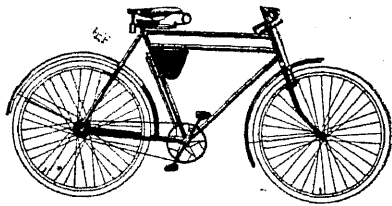
ORION

Tallinn, Kaarli puiestee 9-

Tel. 12-76.

Ostudel ja järelpärimistel nimetage „Romaani“.

„Romaani“ tellimishinnad: 12 kuud (24 nr. nr.) Kr. 7.50; 6 kuud (12 nr. nr.) Kr. 4.00;
3 kuud (6 nr. nr.) Kr. 2.25; 2 kuud (4 nr. nr.) Kr. 1.60; Üksiknr. 40 s.

B. S. A. ja I. N. D.

INGLISE
mootor- ja jalgratas.

Nõudke hinnakirju.

Tennis reketid ja pallid

T. H. PROSSER.

Kontor ja ladu: **A. Hilgendorff.**

TALLINN, Gonsiori, 26. — telef. 305-31.

Aug. KRISTALL'I keelpillide

töökoda

V. Pärnu mnt. 12, tel. 32-21. Kõige vanem ja suurem Eestis, valmistab viiulid, altod, celloid, kontrapassid, gitarred, mandolined, balalaikad, tsitrid, keeled ja kõik üksikud osad; parand. ruttu ja hästi.

Kõik, kes ihaldavad huvitavat ja põnevat lugemismaterjaali, leiavad seda rahvalikult toime-
tatud ajakirjas.

„Romaan“

MILLER autokummide

paremused on:

- 1) ühest tükist tald ja küljed, seepärast ei murdu;
- 2) lai teepinnakujuline tald ja seega aeglane kulumine;
- 3) ühtlane painduvus ja suur elastsus, seega väike sisemine hõõrumissoojus ja rohke kilomeetrite-arv.

Tallinna ladu:

Heinr. Lagus,

Müürivahe, 16, Laenuvõtte majas,
uks B. Telefon (2)12-53.

Ostudel ja järelpärimistel nimetage „Romaan“.